

Sluttrapport for prosjektperioden 2013-2015

Plan for videreføring

Sluttrapporten er utarbeidet av Åsnes kommune ved Øistein Wien
prosjektleder Landsbyen Flisa i hovedprosjektperioden 2013–2015

Forsidebilde: Solørmart'n (foto: Bjørn-Martin Brandett)

Innholdsfortegnelse

DEL 1 HOVEDPROSJEKTET	3
1. BAKGRUNN OG MÅL	3
1.1. Etablering av prosjekt	3
1.2. Prosjekt mål og verdier	3
2. OMFANG OG AVGRENSING	4
2.1. Lokalsamfunnsutvikling	4
2.2. Hovedsatsningsområder	4
2.3. Tidshorisont og milepeler	5
2.4. Målgrupper	5
2.5. Finansiering	5
3. ORGANISERING	6
3.1. Prosjektledelse	6
3.2. Samhandlingsarenaer	6
3.3. Eksterne ressurser	6
4. FOKUSOMRÅDER	7
4.1. Sammenhenger	7
4.2. Grendeutvikling	7
4.3. Videreutvikle Flisa	8
4.4. Kommunikasjon	8
4.5. Kompetanseheving	8
5. RESULTATER	9
5.1. Måleparametere	9
5.2. Grendeutvikling	10
5.3. Videreutvikle Flisa	33
5.4. Kommunikasjon	39
5.5. Kompetanseheving	42
6. ØKONOMI	43
6.3. Budsjett og finansiering	43
6.4. Forbruksrapportering	43
7. FRA PROSJEKT TIL DRIFT	44
7.3. Tjenestetilbud i endring	44
7.4. Mål og verdier	45
7.5. Oppgaver og roller	45
7.6. Organisering	47

DEL 1 | HOVEDPROSJEKTET

1. BAKGRUNN OG MÅL

Etter tre år som LUK-prosjekt (lokalsamfunnsutvikling i kommunene) går nå Landsbyen Flisa over fra å være et prosjekt til å bli innlemmet i ordinær drift. Del 1 i denne rapporten belyser hvilke ambisjoner, oppgaver og metoder som har ligget til prosjektet, hvilke resultater som er nådd og erfaringer (læring) prosjektet har gitt. Del 2 angir hvilke satsninger som skal videreføres og hvordan implementering og oppfølging i Åsnes kommunes driftsorganisasjon skal skje fra 1.1.2016.

1.1. Etablering av prosjekt

Initiativtaker til Landsbyen Flisa var Solør Næringshage. Etter en studietur til Landsbyen Dokka i 2011 ble det besluttet å gjennomføre ett forprosjekt. Første halvår 2012 ble dette forankret både politisk og i dialogmøter med innbyggerne. I august 2012 innvilget kommunestyret Flisa landsbystatus.

«Landsbyen Flisa» er ett verktøy i gjennomføringen av målsettinger i kommuneplan, strategiske del. Ett treårig prosjekt oppnådde Bolyst-midler fra Kommunal- og regionaldepartementet og LUK-midler fra Hedmark fylkeskommune. Prosjektleder i full stilling har vært ansatt siden mars 2013.

Åsnes kommune er hovedansvarlig for hovedprosjektet, Handelssenteret Flisa og Solør Næringshage viktige medeiere. Ungdomsrådet og Eldrerådet er også representert i styringsgruppa.

1.2. Prosjektmål og verdier

Overordnet mål: ***Positiv utvikling, økt trivsel og bolyst***

Posisjon: ***Landsbyen Flisa – det gode liv***

Måleparametere: Antall innbyggere, deltakere, landsbyråd, grenderåd, tiltak og positive medieoppslag (statistikk), samt endring tillit, tilhørighet, tilfredshet (undersøkelse)

Disse målene i kommuneplanen har vært retningsgivende for overordnet mål og hovedsatsningene:

- Innbyggernes behov settes i fokus for kommunal oppgaveløsning
- Økt tilflytting og redusert fraflytting
- Omdømmebygging
- Positive endringer i innbyggernes omtale og beskrivelse av Åsnes og Landsbyen
- Nettverksbygging, kompetanseheving og -overføring «i alle ledd»
- Kommunen skal være pådriver for gode/trygge/flere arbeidsplasser

Ikke alle faktorer som påvirker befolkningsutviklingen ligger innenfor satsningsområdene i prosjektet, men basert på Hedmark fylkeskommunes mål om 220.000 innbyggere i Hedmark i 2020, ble 20 % økt innbyggertilfredshet og «8.000 i 2020» satt som drømmemål for befolkningsutviklingen i Åsnes.

Økt frivillig initiativ og gjennomføringsevne skal oppnås ved å skape gode møteplasser for samhandling med innbyggerne. Landsbyprosjektet skal føre til økt attraktivitet, bolyst og trivsel i Åsnes.

All aktivitet som iverksettes skal støtte oppunder overordnet målsetting. Innbyggermedvirkning og engasjement, tverrfaglig samarbeid, læring og kompetanseoverføring er viktige verdivalg i prosjektet.

2. OMFANG OG AVGRENsing

2.1. Lokalsamfunnsutvikling

Lokalsamfunnsutvikling bygger både på fysiske og sosiale forhold, basert på kulturelle, politiske og økonomiske underliggende. Telemarksforskning beskriver bostedsattraktivitet som netto befolkningsutvikling korrigert for arbeidsplassvekst på stedet. Utviklingen skjer i all hovedsak langs tre akser:

- *Næringsliv* sysselsetting, vare- og tjenesteproduksjon og utvikling i lokalt/regionalt arbeidsmarked
- *Besøk* handel, service, overnatting, aktiviteter og annen verdiskaping i lokale besøksnæringer
- *Bosetting* byggeskikk, boligtilbud, boform, barnehage/skole, sosiale møteplasser og fritidstilbud.

Stadig flere ser på hele arbeidsmarkedsregionen når de velger bosted. Hvor er mulighetene størst for å realisere egne og familiens mål og verdivalg på kort og lang sikt? Nærhet til det mest attraktive stedet i regionen har størst tiltrekningskraft, men ofte avgjør mulig bosituasjon på beslutningstidspunktet. Når ungene har begynt på skolen, blir det vanskelige å flytte, selv innad i regionen.

Fire stikkord om Distriktssenteret suksesskriteriene for grunnleggende organisering av lokaldemokrati:

- Engasjere Definert ansvarsområde, reell myndighet til medvirkning
- Relatere Motiv og forventninger, relevante og effektive arbeidsmetoder
- Informere System for god informasjonsflyt og tilbakemeldinger
- Praktisere Tilrettelegging og støtte både praktisk og administrativt

2.2. Hovedsatsningsområder

Basert på intensjonene i kommuneplanen og målene for prosjektet (se punkt 1.2. ovenfor) ble hovedsatsningsområdene i prosjektet definert og kategorisert slik:

GRENDEUTVIKLING frivillig samskaping og trivsel	KOMMUNIKASJON informasjon og skilting
VIDEREUTVIKLE FLISA handel og sosialt «indre liv»	KOMPETANSEHEVING læring og utvikling (egen og felles)

Innbyggermedvirkning og god dialog går som «røde tråder» innenfor alle satsningsområdene og i hele prosjektperioden. Grendeutviklingsprogrammet er gitt hovedfokus, med etablering av grenderåd som samhandlingsarenaer. Siste halvdel av prosjektperioden er Flisa sentrums videre utviklingsmuligheter på dagsorden, gjennom bred medvirkning i en steds- og mulighetsanalyse. Informasjon gjennom ulike medier skal bidra til at kommunikasjonsmålene nås. Bred involvering og kompetansespredning på tvers av fag og organisering skal gi positive læringseffekter i prosjektet.

For å skape positive ringvirkninger må landsbysatsingen og andre prosjekter i kommunen koordineres:

- Omdømme – «Saman om ein betre kommune», et nasjonalt lærings- og innovasjonsprogram
- Etisk læring – «Samarbeid om etisk kompetanseheving» mål om forbedringer i tjenesteproduksjon.
- Øvrige kommunale prosjekter som iverksettes og kan ha innvirkning på landsbysatsningen.

2.3. Tidshorisont og milepeler

Oversikt over aktivitetsperioder for satsningsområdene i landsbyprosjektet. Perioder med mørk grønn er de periodene det er lagt sterkest innsats på de enkelte hovedsatsningsområdene:

Tidsakse =>	2013-1	2013-2	2013-3	2013-4	2014-1	2014-2	2014-3	2014-4	2015-1	2015-2	2015-3	2015-4
Grendeutvikling												
Videreutvikle Flisa												
Kommunikasjon												
Kompetanseheving												

2.4. Målgrupper

Hovedmålgruppen for landsbyprosjektet er kommunens innbyggere, med særlig fokus på barn og unge. I tillegg er innflyttere (spesielt kvinnelige innvandrere) og utflyttede solunger interessante målgrupper. Lag og foreninger, handelsstanden og øvrig næringsliv er naturlige dialog- og samarbeidspartnere.

2.5. Finansiering

Landsbyen Flisa-prosjektet fikk i 2013 innvilget inntil 1,5 millioner kroner i Bolyst-midler fra Kommunal- og regionaldepartementet. Pengestøtten gjorde det mulig å ansette prosjektleder på heltid i nær tre år. Av kommunens egenandel i prosjektet, ble inntil en million kroner øremerket som tilskudd til ulike tiltak innbyggerne selv tar initiativ til og gjennomfører, forutsatt at tiltakene samlet bidrar til at overordnet målsetting om positiv utvikling, økt trivsel og bolyst oppnås. Eventuell tilleggsfinansiering søkes av de enkelte tiltaksgruppene. Det ligger betydelig dugnadsinnsats bak flere av tiltakene som gjennomføres.

Senere samme år innvilget fylkesdirektøren Åsnes kommunes søknad om kr 150.000,- til å gjennomføre en steds- og mulighetsanalyse, som underlag og inspirasjon for videreutviklingen av Flisa sentrum.

I samarbeid med de øvrige LUK-kommunene i Glåmdalen og med god hjelp av Hedmark fylkeskommune fikk Åsnes i 2014 innvilget kr 90.000,- til kulturbasert stedsutvikling og kr 40.000,- til å gjennomføre en utviklingsprosess som ikke bare skal støtte oppunder hovedsatsingen, men bidra til medvirkning, læring og kompetansespredning.

Helsedirektoratet bevilget i 2014 kr 200.000,- til Mobilt Eldresenter, som Hjemmetjenesten i Åsnes kommune tok initiativet til for å motvirke ensomhet og bidra til økt trivsel for eldre hjemmeboende.

Største private tilskudd har vært kr 350.000,- fra Sparebanken Hedmark til Flisa Familiepark, et viktig tiltak som alene har et totalbudsjett på tett oppunder en million kroner.

Uten tilskudd fra både departements-, fylkes- og kommunalt nivå, stiftelser, andre finansieringskilder og betydelig frivillig innsats blant de mange ildsjelene i grendene våre, ville aldri satsningene i Landsbyen Flisa blitt gjennomført.

3. ORGANISERING

3.1. Prosjektledelse

Prosjekteier:	Åsnes kommune v/Formannskapet
Prosjektansvarlig:	Rådmannen
Prosjektleder:	Øistein Wien (ansatt i Åsnes kommune på 3-årig prosjektbasis)
Styringsgruppe:	Åsnes kommune, Handelssenteret Flisa, Solør Næringshage, Åsnes Eldreråd og Åsnes Ungdomsråd.

3.2. Samhandlingsarenaer

Bredt innbyggerinitiativ krever engasjerende saker, trygge arenaer og reell påvirkningsmulighet. For å skille mellom samhandlingsareaene i grendene og fellesarenaen for hele Åsnes, ble «Grenderåd» lansert som begrep på grendenes lokale samhandlingsarenaer, mens «Landsbyråd» ble innbyggernes øverste felles medvirkningsarene, der det primært tas opp temaer som berører hele Åsnes.

Alle delprosjekter som igangsettes gjennom grenderådene betegnes «tiltak». Mer om tiltakene på de kommende sidene.

Landsbyrådet:	Hovedarena for informasjon og dialog, samhandling, motivasjon og feiring
Grenderådene:	Flisa Grenderåd, Gjesåsen Grenderåd, Hof Grenderåd og Hof/Åsnes Finnskog Grenderåd. Det femte grenderådet som ble etablert, Arneberg Grenderåd, ble i 2014 innlemmet i Hof Grenderåd. Formål: Lokale møteplasser for mobilisering, engasjement og samhandling og lokal verdiskapning som bidrar til måloppnåelse
Arbeidsgrupper:	Opprettes og avvikles etter behov, hvorav tiltaksgrupper i grendene
Andre medspillere:	Kommunale virksomheter, alle skolene i Åsnes og Åsnes Frivilligsentral, samt velforeningene og ildsjeler i grendene.

3.3. Eksterne ressurser

Kommunal og regionaldepartementet (KRD, senere KMD), Hedmark fylkeskommune strategisk stab, Distriktssenteret og Landsbynettverket.

4. FOKUSOMRÅDER

4.1. Sammenhenger

Innbyggermedvirkning, tverrfaglig samarbeid og læring står sentralt i landsbyprosjektet. Med fokus på grendeutvikling, omdømmebygging og flere innbyggere (nye og tilbakeflyttere), er det viktig at de ulike tiltakene som gjennomføres samlet sett bidrar til økt *trivsel, attraktivitet og bolyst*.

Å skape gode arenaer for samhandling mellom innbyggerne og kommunen er både et av målene og ett virkemiddel i det lokale utviklingsarbeidet. Politikere og ansatte i Åsnes kommune skal kjenne til og bruke «Landsbyen Flisa»-begrepet.

For å lykkes må delprosjekter som dras i gang oppfattes som nødvendige og motiverende, arenaene som skapes må gi rom for meningsutveksling og reell påvirkning, nødvendig kompetanse må være til stede (eller læres) på tiltaksnivå og innsatsen som legges ned må kjennes meningsfylt og nyttig.

Resultatene i «Landsbyen Flisa»-prosjektet påvirkes av suksessgraden i prosjektområder som ikke er organisert under prosjektet. Eksempler på dette er Åsnes kommunes interne omdømmeprojekt for økt engasjement, samarbeid og servicefokus i tjenesteproduksjonen, strategiplan for Glåmdalsregionen, lokal næringsutvikling, arrangementsutvikling og folkehelsetiltak.

4.2. Grendeutvikling

Stadig nye oppgaver lagt til kommunene gjør det nødvendig å motivere til frivillig innsats på områder det ikke har vært vanlig tidligere, dersom Åsnes kommune skal kunne tilby tilfredsstillende tjenester. Målet er ikke å erstatte kommunale oppgaver, men å supplere og dermed skape *merverdier*.

Landsbyrådet

Landsbyrådet er en åpen, inkluderende og samlende hovedarena som skal sikre bred forankring og deltakelse. Landsbyrådet skal holdes på innbyggernes arenaer. Tema, form og varighet vil avhenge av hvilke tema som tas opp, men det skal primært være saker som berører innbyggere i hele Åsnes. Alle innbyggere, næringsdrivende og offentligansatte i Åsnes kan delta. De som møter og deltar utgjør Landsbyrådet på det aktuelle tidspunktet.

Grenderådene

Grendeutviklingsprogrammet i Åsnes omfatter etablering av møteplasser og samhandlingsarenaer som skal bidra til felles måloppnåelse. Arenaene skal være åpne, inkluderende og nyskapende. Formålet er å skape god dialog og oppnå varige synergier mellom frivillig innsats og offentlig tjenesteproduksjon.

Det skal tilrettelegges spesielt for at barn og unge skal få medvirke i utviklingsarbeidet. Ungdomsrådets rolle og betydning må styrkes og tydeliggjøres, samtidig som de må bidra aktivt til «ung deltakelse».

For å stimulere til deltakelse legges det til rette for at lokale tiltak kan søke Landsbyen Flisa om tilskudd til ulike tiltak som de ønsker å gjennomføre. For å komme i betraktning må kriteriene være oppfylt, bl.a. minimum antall deltakere på grendemøte og at tiltaket er i tråd med intensjonene i Landsbyen Flisa.

I landsbyprosjektet skal det tilrettelegges og motiveres for at innbyggerne bruker sine egne nettverk og øvrige arenaer for å få folk til å flytte hjem til Solør, eller «flætte hematt» som vi sier. Sammen skal det utløses bredt engasjement og gode tiltak som treffer de aktuelle målgruppene.

4.3. Videreutvikle Flisa

Gjennom de senere tiårene har tettstedet Flisa utviklet seg til noe langt mer enn et trafikknutepunkt. Kaffegatas bebyggelse og tydelige gatestruktur gir Åsnes kommunes administrasjonssenter og Solørs største handelssted et visst småbypreg. Fysiske omgivelser gir ingen aktiv og fargerik landsby uten mennesker i sosiale og kulturelle samspill – både formelt og uformelt. Det er menneskene som bor, jobber, eller på annen måte bruker sentrum som gjør det levende, interessant og verdifullt.

For å videreutvikle Åsnes som bosted er vi avhengig av å ha ett sterkt kommunesenter – Flisa sentrum. I samarbeid med Handelssenteret Flisa og Solør Næringshage skal Åsnes kommune vurdere hvordan særpreg, fortrinn og muligheter skal forsterkes og videreutvikles som handelssentrum og bosted i kraft av det gode landsbyliv.

For å utveksle informasjon og bidra til en positiv utvikling av Flisa sentrum, skal kommunen delta aktivt i samarbeidsmøter med handelsstanden, der det legges opp til en utviklingsprosess for å komme fram til konkrete tiltak å samarbeide om for å nå sammenfallende mål både på kort og lang sikt.

4.4. Kommunikasjon

Informasjon

Engasjerte, stolte og fornøyde innbyggere er gjerne de beste ambassadørene for stedet der de bor. Målrettede «flætt hematt»-kampanjer med fokus på næringsliv, oppvekstvilkår og fritidsmulighetene i Solør skal virke både identitetsbyggende og bevisstgjørende f.eks. i forhold ulike livsfaser.

Synliggjøring av hvilke kvaliteter og muligheter som finnes i Åsnes og Solør forøvrig er en viktig del av prosjektarbeidet. Samtidig forventes det økt behov for frivillighet på stadig nye områder.

Profilering

For å etablere Landsbyen Flisa både som et kulturelt begrep og et fysisk sted skal det utarbeides en identitet som skal komme til uttrykk både i informasjon og skilting. Landsbyen Flisa skal fremstå med helhetlig og inkluderende profil. Det er både identitetsskapende og samlende. I grendemøter under forprosjektet ble det pekt på at det i profileringen bør tas hensyn til at Landsbyen Flisa skal være ett sted med ildsjeler bygget av mennesker.

Medieomtale

Den gode regionale medieinteressen i forprosjektet viser at Landsbyen Flisa er interessant både for redaksjonene og innbyggerne. Positiv og nær dialog med lokalavisene og andre relevante mediekkanaler skal opprettholdes. Kommunens hjemmeside blir også brukt, samt at andre kanaler må vurderes, bl.a. Facebook.

4.5. Kompetanseheving

Erfaringsoverføring og læring er en viktig del av landsbyprosjektet. Kunnskapsdeling og deltakelse i ulike nettverkssamlinger var en av forutsetningene ved tildeling av Bolyst-midler.

Læring og kompetansehevingen skal skje både internt i kommuneorganisasjonen, blant innbyggerne og mellom de enkelte interne og eksterne aktørene i prosjektet. Inspirerende delprosjekter med store muligheter for innbyggermedvirkning og tverrfaglig eller sektorovergripende samarbeid skal bidra til både egen læring, kompetanseoverføring og kompetanseheving.

5. RESULTATER

«Landsbyen Flisa» er betegnelsen på både prosjektet og Flisa sentrum. Målsettingen var ambisiøs og forventningene høye. Nesten ukentlig har det vært presseomtale av saker under landsbyparaplyen. Men er ambisjonene og forventningene innfridd? Dette kapitlet omhandler det som er oppnådd.

Samarbeid mellom «frivilligheten» og kommunal tjenesteproduksjon bærebjelken i landsbysatsingen. Målet er ikke å erstatte, men utfylle og forsterke kommunale tilbud. Det er etablert fire grenderåd, som samhandlingsarenaer innbyggerne imellom og mellom innbyggerne og kommunen. Via grenderådene har innbyggerne satt i gang hele 40 tiltak som skal bidra til *positiv utvikling, økt trivsel og bolyst*.

Innbyggerne har selv lagt handlingsplaner, organisert tiltaksarbeidet og prioritert hvilke tiltak som skal få prosjektmidler. Innbyggeroppslutningen var meget god i starten, senere noe variert, men igjen god i datainnsamlingen til steds- og mulighetsanalysen av Flisa sentrum, som ble gjennomført våren 2015.

Landsbysatsingen har vært koordinert med tre «indremedisinske» kommunale prosjekter i perioden:

- *Profilprogram* – Utarbeidelse av profilhåndbok og helhetlig grafisk profil for alle virksomhetene
- *Lederplattform* – Medarbeiderprosess som endte i felles verdier for alle ansatte i Åsnes kommune
- *Etisk kompetanse* – Etikkhåndbok utarbeidet av arbeidsgruppe for Virksomhet Tilpassede tjenester

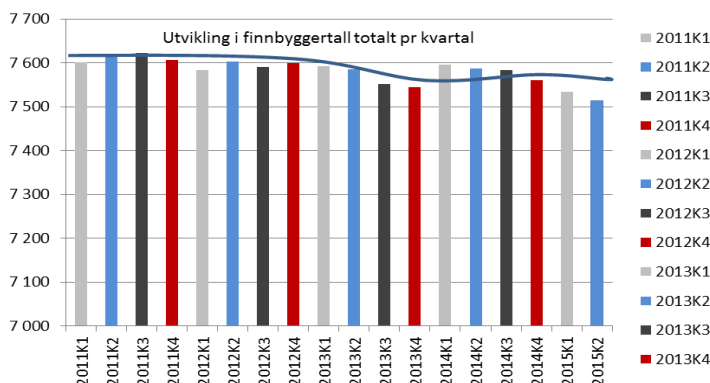
5.1. Måleparametere

Kvalitative mål – grader av måloppnåelse sjekkes ut i en innbyggerundersøkelse senhøstes 2015:

- Effektmål: Positiv utvikling, økt trivsel og bolyst
- Posisjon: Landsbyen Flisa – det gode liv

Kvantitative mål – grader av måloppnåelse:

Måleparametere	Starttall	Måltall	Resultat	Avvik	Merknad
Grenderåd arena etablert	0	5	4	-1	Arneberg og Hof fusjonerte i 2014
Grenderåd >15 deltakere	0	>20	20	0	I tillegg 1 Grenderåd med <15 deltakere
Tiltak forankret i grenderåd	–	25	42	17	
Tiltak fullført	–	25	20	-5	Ytterligere 12 tiltak forventes fullført 2016
Landsbyråd gjennomført	–	4	5	1	Hvorav 1 kun for ungdom
Medieomtale eks. sosiale	–	75	160		Stor og positiv medieomtalen – mye helsider
Sosiale mediekkanaler etablert	0	1	2	1	mittasnes.no og facebook.no/landsbyenflisa
Innbyggerantall *)	7600	7700	7474	-226	Måltall beregnet ut fra fylkesmål for 2020
Sysselsatt i Åsnes *)	3015	–	2991	–	Nest største arbeidsplass (75 pers) lagt ned
Netto arbeidsinnpendling	-401	–	-360	–	Negativt befolkningsresultat tross alle tiltak

Avvik mellom befolkningsmåltall og reell befolkningsutvikling i perioden er -187. Fødselstallet er på vei ned mot 50 i året. Tilflytting innenlands er relativt stabil, men innvandring ga befolkningsøkning i 2014. Befolkningsnedgang 1. halvår 2015 skyldes langt færre innvandrere.

Tall sysselsatt pr 1.7.2015, befolkningstall hentet fra SSB-tabell 01222 pr 1.10.2015

5.2. Grendeutvikling

For å kunne skille mellom ulike arenaers oppgaver og roller, ble det innført ett nytt begrep; grenderåd.

- *Landsbyråd* er innbyggers hovedarena for informasjonsdeling, samhold og kulturell glede
- *Grenderåd* ble betegnelsen på de lokale arenaene for mobilisering, samhandling og verdiskaping.

Alle innbyggere i Åsnes sokner til en grenderådskrets, henholdsvis Finnskogen, Flisa, Gjesåsen og Hof. Minst to ganger årlig holdes Grenderåd, der innbyggerne oppdaterer hverandre på hva som er gjort og hva som gjenstår å få til. Alle grenderådskretsene har vedtekter, lokalt styre og årsmøte første kvartal.

Alle delprosjekter som igangsettes i grenderådene kalles «tiltak». Mer om dette på de neste sidene.

5.2.1. Landsbyrådet

Fem Landsbyråd gjennomføres i hovedprosjektperioden. Først «kick off» i januar 2013, så Landsbyråd UNG i april 2014, deretter tre ordinære Landsbyråd, hhv. november 2014, mai 2015 og november 2015. Landsbyråd UNG er det arrangementet som skapte størst oppslutning, nær 100 deltakere. Ut over slike enkeltsaker har det ikke lyktes helt å oppnå ønsket balanse i kjønn, alder og etnisitet på grendemøtene.

Tema i mai 2015 var «Flisas framtid», der oppgaven var å gi innspill til steds- og mulighetsanalysen av Flisa. Oppslutningen kunne vært større, men engasjementet blant deltakerne var stort og Asplan Viak fikk mange gode innspill, som de har tatt hensyn til i rapporten.

Bildet: Landsbyråd UNG i 2013 samlet nesten 100 ungdomsskoleelever

I femte og siste Landsbyråd i hovedprosjektperioden presenterte først de fire grenderådslederne hva som er oppnådd i grendene gjennom landsbyprosjektet. Så ble det satt fokus på selve landsbysenteret Flisa, deretter hva ungdommen ønsker mer av og til slutt hvordan overgangen fra prosjekt til drift skal foregå. Rundt 85 personer var tilstede på det avsluttende Landsbyrådet – det beste så langt sa mange.

ROS: Roste prosjektet og åsnessokningenes innsats, gjorde mannen bak steds- og mulighetsanalysen på Flisa, Geir Egilsson, her til venstre sammen med kommunens virksomhetsleder for tekniske tjenester, Otto Langmoen

SKATEPARK: Ådne Wien Midtsundstad (til venstre) og Thomas Aaser Damhaug kom med spenstige forslag om skatepark.

LOKAL LÅTSKRIVER: Andreas Trondgaard har utviklet seg til en god låtskriver og sanger. Den følelsesladete sangen «Til bestefar» rørte publikum.

Landsbyprosjektet høster mye ros

Gir Åsnes god drahjelp

FLISA: Selv om Landsbyrådets møte nylig var en oppsummering av hva som har skjedd med de 40 tiltakene som er lansert i prosjektet, kom det også noen gledelige nyheter på bordet på samlingen i Kulturhuset Rådhuskinoen sist uke.

HANS- DIDRIK BAKKE
hdb@bbnett.no
48076767

- Grunnlaget er lagt, veien videre skal vi også gå sammen, sier prosjektleder Øistein Wien til SolungAvisa.

Rundt 15 av de 40 tiltakene, som er satt i gang i grendene, er fullført Selv om det er arbeidet godt på alle hold, er det likevel noen som profilerer seg litt ekstra.

Alle de kreative tankene som er spunnet i Gesåsen grenderåd, er ganske enkelt imponerende. I den delen av bygda forventer vi at det skal skje mye i tiden som kommer.

Det er inngått en samarbeidsavtale mellom Gesåsen grenderåd og velforeningene Sjøli, Glorviksmoen og Skansen samt Kjellmyra Idrettslag. I kjølvannet vil det skje litt av hvert, kan de love.

Spaden i jorda

Sentrums betydning i prosjektet, ble understreket av flere, og her er det utarbeidet en steds- og mulighetsanalyse, som tar fatt i mulighetene i spesielt tre sentrumsområder.

Blant annet hvordan skole- og fritidsområdet mellom Myrmoen og tettstedet kan utvikles. Stikkordene her er kompetanse, helse og fritid. Arealene på Nedre Kjølén, som har et stort potensial, er spesielt nevnt. Det skal bli spennende å se hvordan omsorgsboligene kan knyttes til sentrum på en utradisjonell måte.

Familieparken, som er tenkt anlagt ved Åsneshallen, har fått en «flyving» start i og med at Grue Sparebank i sommer

OPPTATT AV UTEPlass: Michelle Lassoued og Oline

spanderte 350.000 kroner på prosjektet og Sparebanken Hedmark 50.000 kroner.

Under Landsbyrådets møte kunne rådmann Frank Hauge «lekkje» at han har satt opp 600.000 kroner i sitt budsjettforslag for 2016.

Dersom kommunestyret er enig i dette, vil ildsjelene bak prosjektet kunne sette spaden i jorda til våren.

- Lys i alle hus er både gledelig og bra, men livet mellom husene er minst like viktig for bolyst og utvikling, sa rådmann Hauge blant annet.

Han ga uttrykk for både anerkjennelse og stolthet over det fine arbeidet som er gjort på alle hold.

«Walk of fame»

Kristian Botten Pedersen kunne fortelle at det er etablert en Facebook-kampanje, hvor det settes fokus på lokal julehandel, et samarbeidstiltak mellom grenderådet og handelsstanden.

Unge Martin Husebæk har

foreslått i sitt grenderåd at det skal lages en lokal versjon av «Walk of fame» i Kaffegata, der kjente personer fra bygda kan sette varige spor etter.

Lys i alle hus er både gledelig og bra, men livet mellom husene er minst like viktig for bolyst og utvikling

RÅDMANN FRANK HAUGE

Ådne Wien Midtsundstad (13) og Thomas Aaser Damhaug (13) entret scenen og snakket om drømmen skatepark. De to har startet både Flisa Skateboard Klubb, opprettet egen Facebook-side, fått laget brosjyre og hatt kontakt med Norske Skateparker.

Prosjektlederen vil hjelpe guttene videre med deres forslag, blant annet ved å ta kontakt med grunneieren Flisa AIL. Ved Bjørkheim ligger det fra før en liten skateboardbane, som

er islagt vinterstid.

Michelle Lassoued (16) og Oline Naser (15), begge elever i 10. klasse ved ungdomsskolen, ønsker seg takoverbygg på uteplass i tilknytning til det flotte gabion-amfiet som nå skal bygges ved skolen. Nå håper man at det kan finnes plass til også dette prosjektet i neste års budsjett.

Omdømmet styrket

Ordfører Ørjan Bue oppildnet folket til å dra lasset sammen, slik at man lykkes i arbeidet med å snu fraflyttingen. Han ba også om at åsnessokningene viste rausket over de flyktninger som kommer til bygda.

Tilbakemeldingene etter møtet har vært entydig positive. Den tre-sektorielle kombinasjonen frivillighet-politikerne og kommunen, blir rost.

En mener sågar at denne «Åsnes-modellen» kan bli en framtidig merkevare. Gjennom mange eksemplers makt er det bevisst at Landsbyprosjektet er viktig for kommunens innbyg-

gere.

Planleggerne og arkitektene Geir Egilsson, som har ansvaret for analysen som er foretatt av Flisa, og Michael Fuller-Gee, uttalte sin begeistring for alt som er gjort.

- Det er ingen tvil om at de to vil markedsføre landsbyprosjektet i sitt nettverk. Begge vil fortsatt ta del i den omdømmebyggingen som kommunen driver i samarbeid med sine innbyggere, sier prosjektleder Wien.

Kommunestyret vedtok i sommer å videreføre landsbysatsingen når prosjektperioden nå utløper. Gjennom kommunens ordinære driften og i samarbeid med private, vil de beste prosjektene suksessivt forhåpentlig bli satt ut i livet, så langt økonomien tillater.

ger som kommer til bygda.

Tilbakemeldingene etter møtet har vært entydig positive. Den tre-sektorielle kombinasjonen frivillighet-politikerne og kommunen, blir rost.

En mener sågar at denne «Åsnes-modellen» kan bli en fram-

5.2.2. Grenderådene

Mobilisering

Intensjonen med grendeprogrammet er å samle gode krefter for å iverksette lokale tiltak, som samlet bidrar til utvikling, trivsel og bolyst. Før etablering av Grenderåd inviterte vi ildsjeler og ressurspersoner i lokale velforeninger, for å få råd om kretsgrenser, møtestedet, samarbeidsform og hvordan vi skulle få folk engasjert. Innspill fra disse gode hjelperne kom godt med i planleggingen. De tok også aktiv del i mobiliseringen av innbyggerne i kretsen.

Før grenderådene ble formelt etablert hadde vi kommuneplanens arealdel «ute på høring» for å få innspill fra innbyggerne. Det ga over 1.000 innspill! Alle innspill ble gjennomgått av Åsnes kommunes avd. tekniske tjenester, som vurderte hva som måtte tas hensyn til i planarbeidet.

Metodevalg og framdriftsplan ved etablering av grenderådene ble bygget på erfaringene fra arealplanarbeidet. I alle de fem kretsene foregikk etableringen over to kvelder med minst to ukers mellomrom. Første kveld ble gjennomført som «fremtidsverksted», der deltakerne foreslo ulike tiltak som skal bidra til utvikling, trivsel og bolyst. Deretter prioriterte de tiltakene og valgt det de selv ivret mest for. Til slutt skrev alle tiltaksgruppene handlings- og finansierungsplaner. I neste grenderådsmøte ble det valgt styre og fastlagt struktur og planer for det videre tiltaksarbeidet i grenderådene.

Bilde: Arealplan på høring på Finnskogen i 2013

Bilde: Fremtidsverksted på Kilen skole i 2014

Gjennomføring

Ett år inn i hovedprosjektperioden var alle fem kretsene formelt etablert med grenderåd, vedtekter og lokalt styre. Senere har Arneberg (Østsiden) slått seg sammen med Hof Vestre, som da endret navn til Hof Grenderåd. Alle grenderådene er registret som lag/forening i Brønnøysundregistrene. Disse er:

• Flisa Grenderåd	leder Kristian Botten Pedersen	2270 Flisa
• Gjesåsen Grenderåd	leder Knut Arne Gjems	2280 Gjesåsen
• Hof Grenderåd	leder Tore Kordal	2266 Arneberg
• Hof/Åsnes Finnskog Grenderåd	leder Finn Erik Vermundsberget	2283 Åsnes Finnskog

Alle som bor innenfor en grenderådskrets og møter til Grenderåd har medbestemmelsesrett. Verken prosjektledelsen eller andre fra Åsnes kommune har stemmerett i Grenderåd, men tale- og forslagsrett. Mellom hvert Grenderåd har grenderådsstyrene pådriveransvar og utgjør «navet» i lokal samskaping. Prosjektleder har vært tilrettelegger og «brobygger» mellom grenderådene og kommunen.

Antall deltakere i grendemøtene har vært tilfredsstillende, men noe synkende i 2015. Den tradisjonelle utfordringen med underrepresentasjon av ungdom, kvinner og innvandrere har vi ikke helt klart å løse, bortsett fra på Landsbyråd UNG, der nesten 100 ungdomsskoleelever deltok.

Verdiskaping

To ulike tilskudd har vært brukt for å stimulere initiativ, frivillig innsats og samarbeid i grenderådene:

- **Såpenger** – Til mindre tiltak og andre formål som innbyggerne i Grenderåd gir styret fullmakt til
- **Tiltakspenger** – Til gjennomføring av konkrete tiltak, som er godt planlagt, prioritert i Grenderåd og hvor pengene fordeles i samråd med kommunen og de andre grenderådene.

Søknadsbeløpene på tiltakspenger har vært betydelig høyere enn beløpet som er stilt til rådighet.

Representanter for grenderådene har da måttet delta i samhandlingsmøter, for å enes om fordelingen.

Prosessene ble ledet av prosjektleder og resulterte begge ganger i enighet og gjensidig forståelse.

Over: Eksempel på referat-forside fra Grenderåd og møteprotokoll fra årsmøte – dokumenter som sendes deltakerne pr e-post

Totalt er det igangsatt 40 lokale tiltak i grendene. Ny snøscooter til akebakke på Væstisia, utbedring av skianlegg og toaletter på Kjellmyra idrettsplass, rydding og utbedring av stier og turområder både langs Glomma, ved Baksjøen og på Myrmoen, er blant tiltakene som er gjennomført i landsbyprosjektet.

Av til sammen en million kroner avsatt er det pr 1.9.2015 fordelt kr 240.000,- i såpenger og kr 612.000,- i tiltakspenger, mens de siste kr 148.000,- er holdt igjen til overgangsperioden prosjekt - drift 2015/16. Den samlede dugnadsinnsatsen som innbyggerne har lagt ned i landsbyprosjektet er imponerende og anslås å utgjøre minst to årsverk, hvorav ett bare ved det som snart blir Hof Bo- og Aktivitetssenter. Regner vi 1.750 timer pr årsverk og kr 200,- pr time (anbefalt av Frivillighet Norge) blir det 2,1 millioner.

De positive signalene det gir at innbyggerne og kommunen står sammen om å få tiltak som innbyggerne selv har prioritert, har gitt positiv signaleffekt og bidratt til at også øvrig finansiering har falt på plass.

Ordningen med tilskudd anbefales videreført. Metoden bør være overførbart til andre kommunale- og regionale prosjekter.

5.2.3. Lokale tiltak

TILTAK gjennom grenderådene i Åsnes				Pr 1.9.2015
Ant	INITIATIV slik det ble påbegynt	RESULTAT hva som er gjennomført	Tiltakspenger	ANSVAR videre
HOF GRENDERÅD				
1	Hof Aldershjem - videre bruk/overta	Solgt til grende-AS, 6 leil klare '15		Hof B&A AS
2	Koordinere aktiviteter	Samlet 3 grender i Hof vel, felles arr		Hof vel
3	Lokal dyrking +utsalg frukt & grønt	Mellem Gårdsmatutsalg, Flisa		Privat eier
4	Østsidens skole etterbruk/møteplass	Åsnes Opplæringscenter flyttet hit		ÅK v/ÅOS
5	Stolthet og verdier (ID-bygging)	Lagt i hovedprosjektet/andre tiltak		Felles ansvar
6	Kulturlandskap og beiteressurser	Ett gml beiteområde gjenåpnet	Smilmidler	ÅK v/Landbruk
7	Økolandsbygd Lundhaugen	Forstudie gjennomført	50 000	Hof GR
8	Glomma - rekreasjon og aktivitet	Forprosjekt kartlegge 2. halvår 2015	Smilmidler	ÅK v/Landbruk
9	Auståa/Hukusjøen bading/friluftsliv	Planer klare, awenter svar fra NVE	50 000	Hof GR
10	Jammerdalsdam rydde+badeplass	Hogst/rydding OK, ikke badeplass		Hof GR
11	Fast dekke FV 432	Oppnådd 1.prio i Kommunestyret		ÅK v/Teknisk
12	Gang- og sykkelbane i Hof	Samlet områderegulering		ÅK v/Teknisk
13	Skistadion i Hof-Åsa	Ikke påbegynt/rapportert		Hof-Åsa IL
14	Lysløypa Østsidens - rydde/utbedre	Avsluttet pga liten oppslutning		Idépool
15	Stinettverk - rydde, merke og info	Avsluttet pga liten oppslutning		Idépool
FLISA GRENDERÅD				
1	Ungdom tale- og forslagsrett Kst.	Tiltaket ble gjennomført i 2013		Ungdomsrådet
2	Myrmoen bli kvitt myggen	Snekret og hengt ut fuglekasser++	Såpenger	Flissundet vel
3	Snøscooter til akebakke Væstsia	Kjøpt snøscooter til 90.000,-	40 000	Væstsia vel
4	Landsbyvisa	CD lansert under Solørmart'n	Såpenger	
5	Trapp Myrmoen-Flisa skole fornye	Bygget og ferdigstilt i 2014	Såpenger	Flisa AIL
6	Blomster i Kaffegata	Kjøpt krukker, blomster og plantet	Såpenger	Flisa GR
7	Familiepark i Flisa sentrum	kr 350.000 av Spb. Fullføres 2016?	50 000	Flisa GR
8	Flisa Skatepark	Nytt tiltak høst 2015 - prioritert		Flisa GR
9	Lysløye Myrmoen flytte og utbedre	Awenter spillemidler, så oppstart	50 000	Flisa AIL
10	Strandpromenade Nergrenda-Flisa	Ryddet 5-600m. Faglig bistand	92 500	Flisa GR
11	Bedre info friluftslivtilbud på ÅK web	Enighet, men mangler innlegging		ÅK v/KIF
12	Stjerner i Kaffegata (Walk of Fame)	Nytt tiltak høst 2015 - planlegges		Flisa GR
13	Gründerklekkeri - Norges beste	Ikke videreført tiltak, overført SNH		SNH
14	Starte filmklubb i Åsnes	Initiativtaker flyttet - tiltak opphørt		Idépool
GJESÅSEN GRENDERÅD				
1	Møteplasser ungdom - Sønsterud	Trimutstyr Solør vgs. Sønsterud	10 000	Gjesåsen GR
2	4G-nett - sikkerhet og mulig hj.ktr.	Anbud høst 2015, ferdig vår 2016	20 000	Gjesåsen GR
3	Kjellmyra IL oppruste anlegg	Vegg toaletter og utbedre varmebu	22 000	Kjellmyra IL
4	Uttak ulv der husdyr beiter/folk bor	m/NJFF. Stortingssak nov. 2015		Gjesåsen GR
5	Helt Ville Dager i Gjesåsen	Kulturfestival juni 2016 (årlig?)	100 000	Gjesåsen GR
6	Baksjøen oppruste stien	Ryddet og kloppet - gjenstår litt	Såpenger	Gjesåsen GR
7	Kjellmyra IL grillbu	Tilgjengelig for alle	7 500	Kjellmyra IL
8	Gjesåssjøen naturreservat	Tiltaksplan - hindre gjengroing		Gjesåsen GR
HOF/ÅSNES FINNSKOG GRENDERÅD				
1	Flisaalva og gytebekker - ørretfiske	Samarbeid ÅJFF, NVE, miljødept	Ikke fra LF	ÅJFF
2	Snøscooterturisme - aktiv langs led	Planer påbegynt, led ikke klar	30 000	ÅHF GR
3	Lekeplass Kilen - utbedre apparater	Awenter fremtidig bruk tidl. skole	50 000	ÅHF GR
4	Gang- og sykkelvei Kilen	Fått inn i kommuneplan-arbeidet		ÅK v/teknisk
5	Trad røykbastue flytte+restaurere	Flytting godkjent, dugnad 2015	40 000	ÅHF GR
6	Formidling bolig/hytte utleie/salg	Kartlegging fullføres og formidles		ÅHF GR
7	4G Vermundsjøen +Finnskogbana	Sikkerhet, reiseliv, hjemmekontor		ÅHF GR+ÅK
8	Helårs sti-/veinett hund/ski	Dagen traséer og ny leder brukes		Tiltaksgruppa
43			612 000	

Tiltak markert **grønt** er gjennomført, **gult** er godt i gang og fortsetter, mens de som er markert **grått** enten mangler fremdrift eller er opphørt som tiltak. Totalt er det iverksatt 42 tiltak, der 18 er fullført og minst 14 forventes fullført i 2016 eller senest 2017. Flisa grenderåds tre store tiltak familieparken, lysløypa og strandpromenaden er blant de som forventes realisert.

Gjennomførte tiltak i prosjektperioden 2013–2015 er nærmere beskrevet på de neste sidene.

Tiltak i Hof Grenderåd: Hof Bo- og Aktivitetssenter AS

Da Åsnes kommune i 2013 la ut tidligere Hof Alders- og sykehjem for salg på Finn.no, valgte nyetablerte Hof Grenderåd, som eneste interessent, å legge inn bud og prosjektbeskrivelse. Eiendommen skulle bli bofellesskap med utleieleiligheter og fellesrom for godt voksne, primært sosiale aleneboere. Kjøpernes intensjon om høy dugnadsandel, non-profit-profil der overskudd går til videreutvikling av eiendommen og «aktiv deltakelse i utviklingen av nærmiljøet» gjør dette til et veldig interessant vinn-vinn-tiltak med særdeles god samfunnsprofil.

Nesten 100 personer har kjøpt aksjer i Hof Bo- og Aktivitetssenter AS, som ble formell eier og utbygger av eiendommen. Aksjekapitalen ga initiativtakerne den egenkapitalen banken forlagte. Så snart bruksendring var innvilget satte dugnadsgjengen i gang med ombyggingen. De driftige ildsjelene har allerede lagt ned tusenvis av dugnadstimer i eiendommen. I første etasje blir det til 12 utleieleiligheter og fellesstue med eget kjøkken. I underetasjen blir det møterom og andre utleiearealer, samt at storkjøkkenet der gir store muligheter for både selskapsmat og catering.

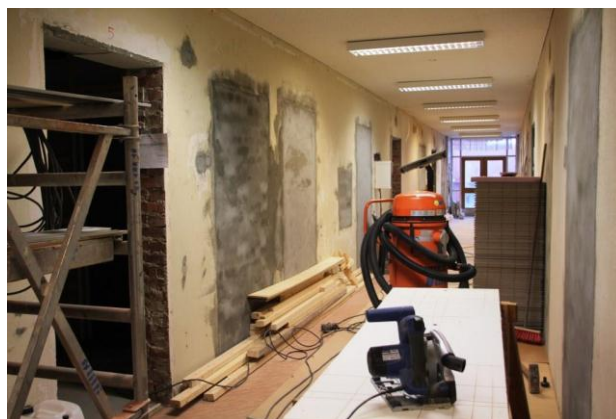
Hof Husflidslag har allerede flyttet inn, men skal inn i nyoppussede lokaler i underetasjen så snart de er klare. Målet er å ha minst en visningsleilighet klar før jul i 2015 og at det blir liv i alle 12 leilighetene i løpet av 2016.

Over: Tidligere Hof Alders- og sykehjem bygges om til Hof Bo- og Aktivitetssenter AS

Over: Den største leiligheten er beregnet på to personer

Over: Flere vegger og dører flyttes for å oppnå gode løsninger

Tiltak i Hof Grenderåd: Koordinere aktiviteter

For å skape bedre samhold og unngå arrangementskollisjoner i bygda, ble tre små velforeninger slått sammen til Hof vel, slik at det ble enklere å samkjøre informasjon. Dette var det første tiltaket som Hof Grenderåd gjennomførte. Resultatet har blitt økt samhold og større oppslutning om arrangementer.

Tiltak i Hof Grenderåd: Etterbruk av Østsiden skole

Da Solør Montessoriskole ikke fornyet kontrakten for leie av tidligere Østsiden skole og lokale ble stående tomme, var innbyggerne opptatt av å få ny aktivitet i lokalene. Lokale ildsjeler forsøkte både idédugnad, basar med kafe og julemarked, men det ble for liten oppslutning.

Åsnes kommune valgte derfor å pusse opp skolen og flytte Åsnes Opplæringscenter hit, fremfor å leie.

Bilde: Ordfører, rådmann og virksomhetsleder ønsker velkommen

Tiltak i Hof Grenderåd: Lokal matdyrking og utvalg

Et gårdsutvalg hvor det kan selges lokalt dyrket frukt og grønt var et av tiltakene som kom frem under fremtidsverkstedet på Arneberg i 2013. Gjennom grenderådet ble det aldri jobbet aktivt med tiltaket, men lokalt gårdsutvalg ble det likevel – Mellom Gårdsmatutvalg i Landsbyen Flisa.

Gårdsbutikken har tatt inn stadig større vareutvalg og på sommertid er det uteservering og grilling.

Bilde: Lunsj i Mellom Gårdsmatutvalg ved Kjølbergskrysset

Tiltak i Hof Grenderåd: Auståa og Hukusjøen

Mudring, steinlegging og tilrettelegging for bading og friluftsliv ved Hukusjøen og Auståa nedover til Haugsmølla er et omfattende prosjekt, som må gjennomføres etappevis. Trinn 1 omfatter mudring og opprensning av den gamle badeplassen i nordenden av sjøen. Her er det hogd og ryddet, men det må mudres, legges duk, opparbeides grøntareal, ruste opp sanitæranlegget og lages benker og krakker.

Trinn 2 omfatter gjenåpning av vannpassasjen fra Hukusjøen og ned til Haugsmølla for småbåter, kano og kajakk. Opprusting av fiskeplasser langt Auståa er også ett langsiktig mål i dette tiltaket.

Av landsbyprosjektets midler er det bevilget kr 50.000,- i tiltakspenger til dette. Tiltaksansvarlig søker høsten 2015 om Tippemidler til tiltaket.

Tiltak i Hof Grenderåd: Glomma – rekreasjon

Dette tiltaket har tatt tid å få i gang, men i høst gjennomfører Landbrukskontoret et viktig forprosjekt, der de kartlegger grunneiere, ferdselsårer, regelverk og muligheter fra Våler i nord til Ferder ved Flisa.

Tiltak i Hof Grenderåd: Jammerdalsdammen

Påbegynt rydding og hogging rundt dammen, primært for å gjøre den mer tilgjengelig for beboerne.

Tiltak i Hof Grenderåd: Økolandsbygd på Lundhaugen

Over: Hof sentrum sett fra Lundhaugen

Over: Lundhaugen, hvor det jobbes for å få en økolandsbygd

Gode bomiljøer og trafiksikkerhet er viktig for utviklingen av grendene våre. Hof Grenderåd ønsker å se nærmiljø og boområder, skole og fritidstilbud, idrettsanlegg og andre muligheter i sammenheng.

Ideen om en økolandsby/-landsbygd er ikke ny i Hof. Med økolandsby menes da mangfold i mennesker, boligform, arbeidsplasser og aktiviteter, hvor en lever et godt, enkelt liv med omsorg for hverandre og naturen. De første halmhusene ble bygget for flere år siden, da i privat regi ved Strandsjøen.

Initiativtakerne til økolandsbygd på Lundhaugen har vært på studietur både til Cloughjordan i Irland og Hurdal økolandsby. Både politikere, grenderådsleder, prosjektleder og andre interesserte dro fra Åsnes til Hurdal, totalt 20 personer. Irland-turen ga størst læring og inspirasjon til å bygge ut fra eksisterende sentrum, pga. behov for infrastruktur og kort vei til servicetilbud som butikk, skole osv. Økolandsbygda vil da virke vitaliserende på eksisterende miljøer, og motsatt.

I 2014 ble det gjennomført en forstudie for å vurdere sentrale problemstillinger knyttet til etablering av en økolandsby i Åsnes kommune. Gruppa konkluderte med at Hof og Lundhaugen er egnet til formålet. Området ligger over 100 års flomsone og er regulert til boligformål, det er både store landbruksarealer, butikk, skole, barnehage, idrettsanlegg og forsamlingslokaler innenfor gåavstand, som muliggjør at det kan bygges videre på bærekraftige grunnverdier.

Planen var at det våren 2015 skulle arrangeres en åpen dag, der både innbyggerne, lokalt næringsliv, relevante organisasjoner og kommunale virksomhetsområder må inviteres, så dette har bl.a. av dognad og kapasitetsgrunner blitt utsatt og må derfor tas tak i for å komme videre.

Tiltak i Flisa Grenderåd: Myrmoen og Bjørkheim

Tre delprosjekter i Myrmoen Friluftsområde er organisert som tiltak under satsningen Landsbyen Flisa:

- Bli kvitt myggen – sette ut flaggermus- og fuglekasser
- Utbedring av sti og trappa mellom «Flisaplatå» og Myrmoen
- Opprusting av lysløypa på Myrmoen, som eies av Flisa AIL.

Utbedringene av det nesten 700 mål store Myrmoen-området rett utenfor Flisa sentrum har pågått siden 2005 og involvert mange aktører. Åsnes kommune har hatt utmerket samarbeid med Flissundet vel, der ildsjeler har snekret og satt ut hele 100 flaggermus- og fluesnapperkasser for å redusere myggplage fra våtmarksområde, ryddet og kvistet på dugnad, og generelt stilt opp da det har vært behov.

Store områder er drenert og utbedret med turvei og stinettverk, og det er skiltet, satt ut bord og benker osv. Myrmoen Friluftsområde er også historisk interessant, pga. gamle kokegroper og fangstplasser.

Idrettslaget fikk kr 7.500,- i tilskudd fra Flisa Grenderåd til trappa, som er skiftet ut og tatt i bruk igjen. Utbedringene som er planlagt i lysløypa omfatter både flytting av deler av traseen, bytte av lys til mer miljøvennlig og økonomiske pærer. Totalbudsjett for opprustingen er tett oppunder en million kroner. Grenderådene har bevilget kr 50.000,- i tiltakspenger forutsatt fullfinansiering, kommunen har tiltaket i investeringsbudsjettet for 2016 og idrettslaget har søkt Spillemidler som sluttfinansiering. Får de Spillemidler ligger det til rette for at tiltaket kan gjennomføres som planlagt.

Myrmoen grenser i sør til Flisaelva og i vest til skole- og aktivitetsområdet betegnet som Campus Flisa i steds- og mulighetsanalysen som er gjennomført som en del av prosjektet Landsbyen Flisa.

Som en del av Friluftslivets år oppfordret Klima- og miljødepartementet landets kommuner å peke ut sitt mest attraktive friluftsområde. I Åsnes oppnådde Myrmoen Friluftsområde hele 83 % av stemmene.

Bilde: Fluesnapperne har redusert myggplagen på Myrmoen betraktelig (foto: Roy Inge Løvås)

Bilde: Kåre R. Fjeld ved to av de nye skiltene som er laget og satt ut på Myrmoen (foto: Østlendingen)

Bilde: Dugnad på trappa fra Flisa til Myrmoen (foto: Flisa AIL)

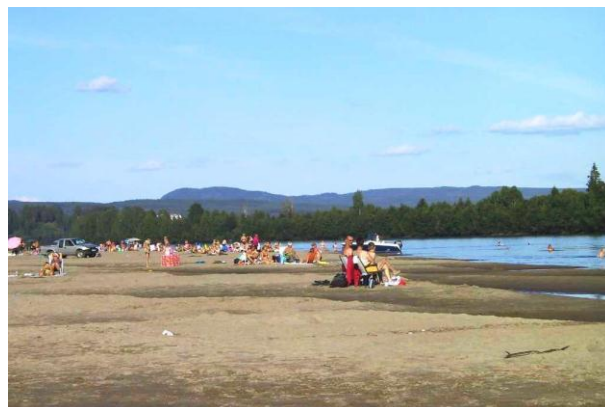

Bilde: Kart over Myrmoen, med Flisa sentrum til venstre

Tiltak i Flisa Grenderåd: **Strandpromenaden**

Over: Hvor skal promenaden krysse Hasleåa og jernbanen?

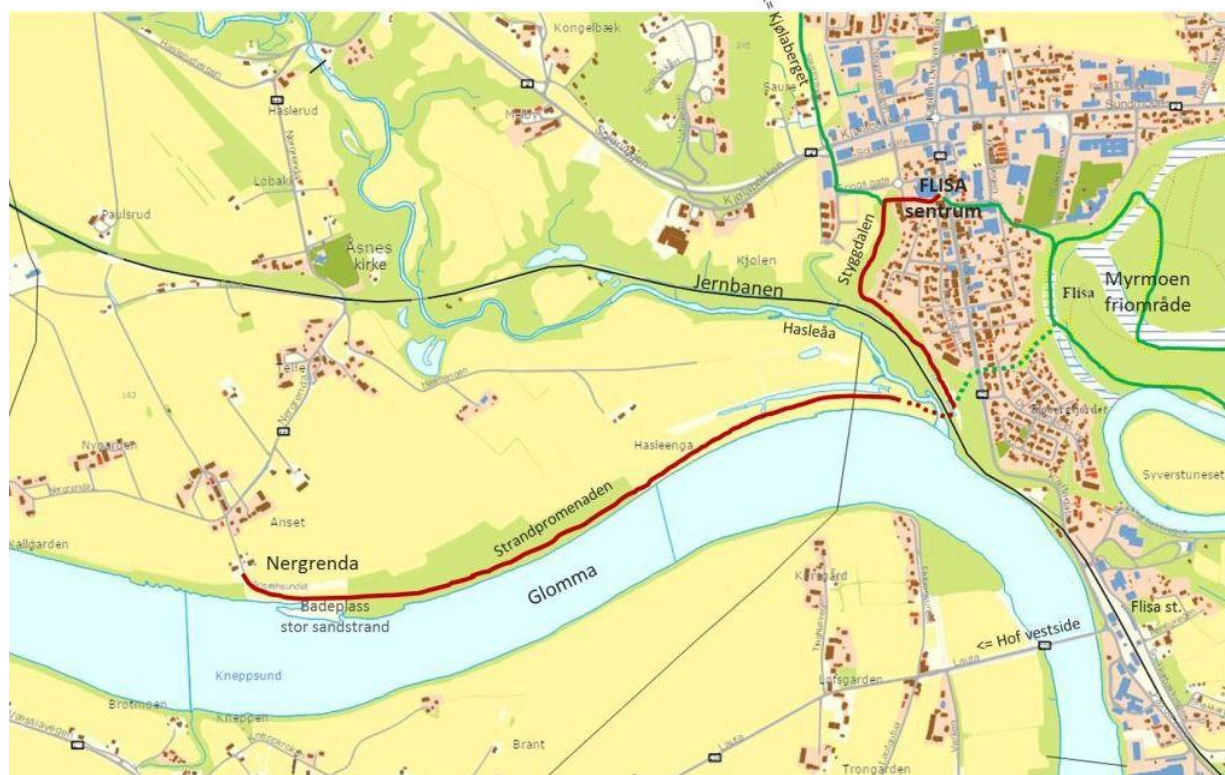

Over: Nergrenda – populært kalt Playa del Nergrenda

Ved Glomma nedenfor Åsnes kirke ligger den populære badeplassen Nergrenda. Mellom badeplassen og Flisa sentrum anlegges det en strandpromenade. Langs promenaden blir det muligheter for både rekreasjon, sport, fisk og annen type friluftsliv. Tidligere var dette en mye brukt ferdselsvei til Flisa for mange. Store deler av området langs Glomma planlegges med universell utforming, der det anlegges både rasteplasser, fiskeplasser, infoplasser og lekeplasser mm. Vinterstid kan promenaden brukes til skiløype og andre aktiviteter. Promenaden ønsket koblet til øvrig stinett rundt Flisa sentrum.

De ivrige ildsjelene bak tiltaket har bare en utfordring; hvordan kan vi forsere jernbanen? Det må til for å kunne koble Nergrenda, Strandpromenaden, Myrmoen Friluftsområde, Kjølaberget og Flisa sentrum sammen. Det vil være svært viktig både i et folkehelse- og stedsutviklingsperspektiv. Det gir helt andre muligheter for friluftsliv, redusere parkeringsutfordringer og støvplage i Nergrenda en fin sommerdag.

For både å koordinere tiltaket med andre prosjekter og muligheter knyttet til Glomma og sikre faglig kompetansebistand og fremdrift når landsbysatsningen fra nyttår innlemmes i ordinært drift, er tiltaket lagt inn under Landbrukskontoret for Våler og Åsnes. Glommaprosjektet er beskrevet under punkt 5.3.

Tiltak i Flisa Grenderåd: Flisa Familiepark

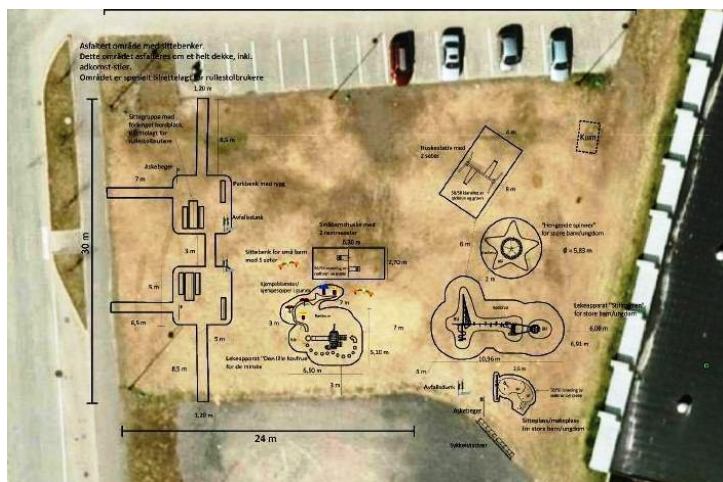

Bilde: Familieparken har fått kr 350.000,- i tilskudd fra Sparebanken Hedmark (foto: Bjørn-Martin Brandett, Solørradioen).

I prosjektbeskrivelsen av tiltaket står det at Flisa Familiepark skal være ett utendørs møtested for lek, fysisk aktivitet, økt samhold og trivsel – spennende for barna, sosialt og godt for foreldrene. Familieparken blir ett lavterskeltilbud og en møteplass også for enslige foreldre, innflyttere og innvandrere.

Stedsvalget er ikke 100 % avklart, men det ligger an til at lokaliseringen blir plenen vest for Åsneshallen. Handelsstand ser gjerne at den blir liggende ennå nærmere Kaffegata, mens denne beliggenheten gjør at familieparken blir liggende innenfor skole- og fritidsområdet som Asplan Viaks i sin mulighetsanalyse av Flisa sentrum har definert som «Capus Flisa».

Med en tilskuddsbevilgning på kr 350.000,- fra Sparebanken Hedmark er drømmen om en familiepark på Flisa et stort skritt nærmere realisering. Målet er å komme i gang med grunnarbeidet våren 2016.

Over: Leverandørskisse til hvordan parkområdet kan utnyttes

Over: Familieparken illustrert av Luisa Arango

Tiltak Flisa Grenderåd: Flisa Skatepark

To 13 år gamle gutter startet i sommer «Flisa Skateboard Klubb» og i høst tok de initiativ til å bygge en skatepark ved idrettsplassen på Flisa. De ønsker å forbedre det lille de har og har fått laget en brosjyre.

Både Åsnes kommune og grunneier Flisa AIL er positive, men det er skøytebane der om vinteren, så da må utstyret flyttes. Det reduserer både bruken og mulighetene for tilskudd. En tidligere skateproff og Norske Betongparker har sagt seg villig til å hjelpe med planlegging og eksterne finansieringssøknader. De mener også vi bør vurdere å se lek, trening, familiepark, skating etc. i sammenheng, slik trenden er. Ulike alternativer kan derfor bli aktuelt å vurdere i vinter, forutsatt at det ikke hindrer framdriften i de to gode barne- og familietiltakene.

Ved å trekke tiltaket inn under «Landsbyen Flisa»-paraplyen har gutta fått økt oppmerksomhet og dra-
hjelp for å komme videre. Skateparken blir en del av kompetanse- og fritidsområdet som i steds- og
mulighetsanalysen er kalt «Campus Flisa».

Hovedbilde over: Området der initiativtakerne ønsker å bygge skateparken.

Innfelt over: Noe sånt ser initiativtakerne for seg at parken blir.

Til høyre: Forsiden på nystartede Flisa Skateklubb sin brosjyre.

Tiltak Flisa Grenderåd: Unges tale- og forslagsrett

Ungdomsrådet tok initiativ til at ungdommen bør få tale- og forslagsrett i kommunestyret. Leder i rådet har utgjort en del av styringsgruppa for Landsbyen Flisa og deltatt på flere grenderåd i prosjektperioden.

Tiltak Flisa Grenderåd: Landsbyvisa

Første leder i Flisa Grenderåd tok initiativ til å få laget en landsbyvisa for Landsbyen Flisa. Tekst og melodi ble ordnet, melodien ble spilt inn i studio av Bærre Kåre og ufremført for tusenvis av lyttere under fjorårets Solørmart'n rett før Hellbillies gikk på scenen. CD'n med visa ble solgt i Kaffegata.

Tiltak i Flisa Grenderåd: Informasjon friluftstilbud

Initiativtakerne ønsket mer og bedre informasjon om friluftstilbud på Åsnes kommunes hjemmeside og letter tilgang (navigasjon) til informasjonen. Det er samlet inn, systematisert og lagt ut mer informasjon bl.a. om badeplasser, link til Skisporet.no.

Dette er et arbeid som bør pågå nærmest kontinuerlig, så innbyggerne, lag og foreninger oppfordres til å melde inn til post@asnes.kommune.no, samt at kommunen pro-aktivt må følge opp.

*Spor i
Kaffegata*

Tiltaket kobles høsten 2015 opp mot skilting ut fra Kaffeplassen utenfor Flisa Stormarked. Ved å skilte både severdigheter, turstier og sykkelruter ut fra «sentrum i sentrum» vies oppmerksomhet både til stedene det henvises til og området det henvises fra. Tiltaket «Spor i Kaffegata» kobles også til stedet.

Tiltak i Flisa Grenderåd: Snøscooter i Åsnes-Åsa

Med egne midler og tiltakspenger fra landsbysatsingen fikk Vestsia vel kjøpt snøscooter til akebakken rett utenfor grendehuset. Velforeningen er ansvarlig for drift og fremtidig vedlikehold.

Tiltak i Flisa Grenderåd: Blomster i Kaffegata

Våren 2015 tok Flisa grenderåd initiativ til å kjøpe inn og plante i store, fargerike blomsterkrukker langs Kaffegata. Tiltaket er nærmere beskrevet under punkt 5.3.2. Handelscenteret Flisa.

Bildene over: Fra planlegging av tiltaket – de første blomstene er kjøpt inn – og slik ble det seende ut utenfor Flisa Stormarked

Tiltak Flisa Grenderåd: Spor i Kaffegata (Walk of Fame)

Det nyeste tiltaket i landsbysatsningen skal bli Landsbyen Flisas svar på Walk of Fame. Tiltaket skal både skape stoppeffekter i Kaffegata og synliggjøre kjentfolk fra Solør for alle som ferdes der.

Tiltaket er foreløpig på planleggingsstadiet, men blir grunneierne, grenderådet, handelsstand, fylket og kommunen om hvordan det skal gjøres, vil hele eller deler av tiltaket kunne gjennomføres til våren, slik at det er på plass til minst 30.000 mennesker fra fjern og nær kommer til Solørmart'n i juni 2016.

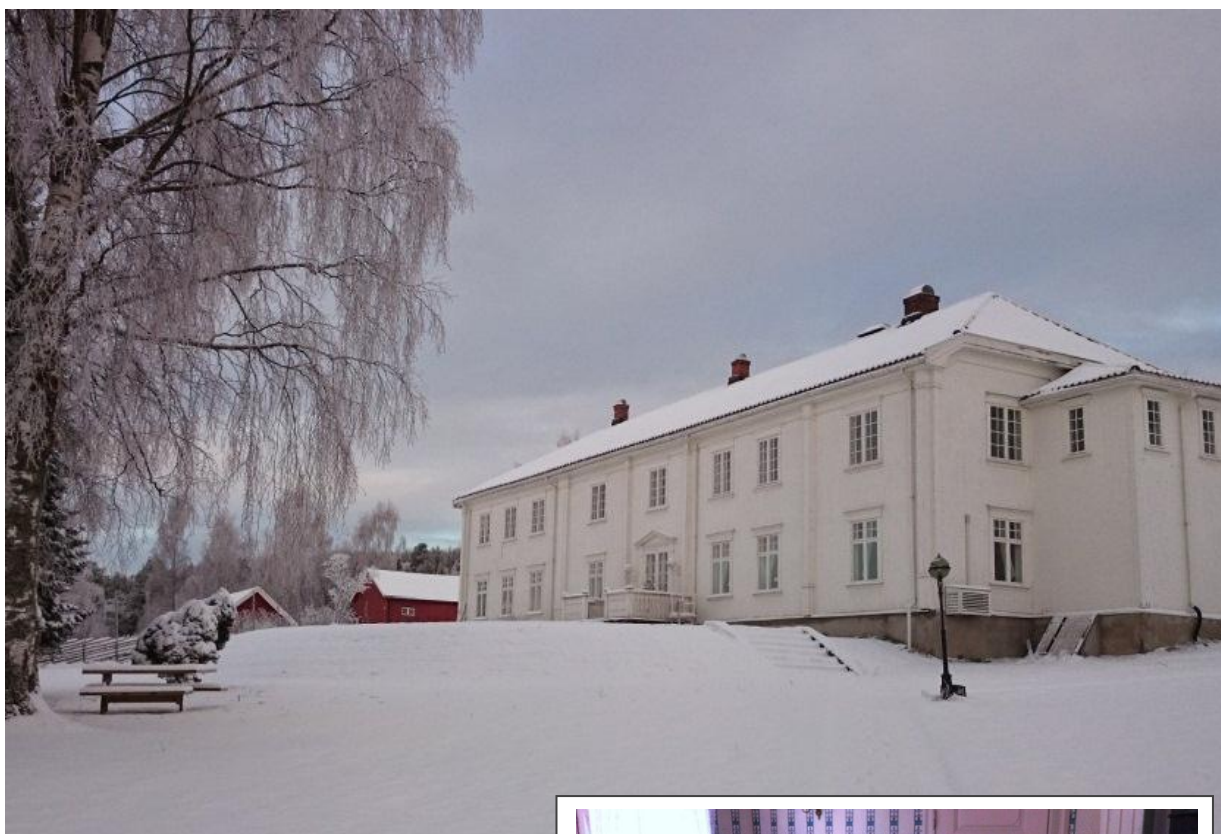
Tiltak Gjesåsen: Møteplasser for ungdom

En markedsundersøkelse blant elever ved Solør videregående skole avdekket at spesielt elevene ved skogskolen på Sønsterud ønsket seg organiserte fritidstilbud. Siden de fleste elevene er under 18 år og er fra andre steder i landet, ble det enighet om å tilrettelegge for ett slikt tilbud nærmest mulig skolen. Skogskolen stilte lokaler til rådighet og med tiltakspenger fra landsbyprosjektet ble det kjøpt inn utstyr til ballspill og bueskyting. Utstyret oppbevares ved Solør videregående skole avd. Sønsterud.

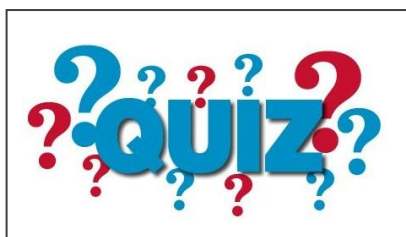
I tiltaksplanen fra 2014 ligger det også etablering av en mer uformell møteplass for ungdom som bor i bygda. Den er tenkt lokalisert på Sønsterud Gård, som åpnet dørene igjen 9. januar 2015. Det er inngått 10-årig leiekontrakt mellom utleier Åsnes kommune og Sønsterud Holding AS som leietaker, der Grete Kalfoss gjennom Sønsterud Servering AS er ansvarlig driver og vertinne.

For å støtte opp under tiltaket er også en av møteplassene i delprosjektet «Mobilt Eldresenter» lagt hit hvor det er kafedrift, catering og andre kulturarrangementer.

For å kunne tilby overnatting må det inn sprinkelanlegg i den gamle verneverdige bygningen, som frem til 1957 var hovedsete både for Åsnes kommune. Så langt er det ikke satt av penger til sikringstiltaket.

Bildet: Sønsterud Gård, hovedbygningen (foto: ukjent)

Eksempel på aktivitet

Sønsterud Servering AS

Tiltak Gjesåsen: Baksjøen – badeplass og tursti

Sommeren 2014 ble stien rundt den populære badeplassen Baksjøen kloppet og utbedret. Tiltaket var en av de første som fikk tilskudd i Gjesåsen. Pengene gikk med til materialer, for alt arbeid ble brukt på dugnad. Her blir det også satt opp informasjonstavle og skilter, slik at området kan brukes også av folk som ikke er lokalkjent.

Som hyggelig og sosial avslutning på arbeidsdagen inviterte grenderådet til grilling.

Over: Dugnad og klopping av stien ved Baksjøen (foto: Gjesåsen Grenderåd)

Tiltak Gjesåsen: Bedre og raskere internett

Bedre mobildekning er ønskelig i flere grenderådsretser. Gjesåsen Grenderåd prioriterte høyt å få opp en 4G-mast som dekker nord-vestre del av Gjesåsen og har stått på for å få det til. Argumentasjonen har vært at flere innbyggere da kan ha hjemmekontor, foruten at det vil gi økt sikkerhet med tanke på ulykker i området.

Etter å ha sjekket med Telenor som mulig/ønsket utbygger om hvordan tiltaket kunne gjennomføres, valgte Åsnes kommune og Gjesåsen Grenderåd å gå sammen om å invitere Telenor til ett spleiselag for å realisere tiltaket så raskt som mulig. Telenor så Sjøliåsen som det beste stedet å plassere antenna.

To år og mange telefonsamtaler, mailer og møter senere, var alle nødvendige avklaringer og avtaler på plass og arbeidet kunne starte. Kommunestyret bevilget inntil kr 750.000,- til tiltaket og Grenderådet fikk ansvaret for lokal tilrettelegging som grunneieravklaring og noe grunnarbeid, mens Telenor påtok seg restfinansiering, bygging og vedlikehold. Høsten 2015 ble helikopter satt inn for å frakte mørtel til såla 4G-antenna skal stå på. Går byggingen som planlagt skal mobilantenna være i drift innen utgangen av første halvår 2016.

Tre år fra ideen ble lansert til 4G-dekningen er på plass kan virke som lenge, men regnes som veldig bra i slike prosjekter. 4G-tiltaket i Gjesåsen er ett veldig godt eksempel på hva som er mulig å få til gjennom konstruktivt og aktivt samarbeid mellom innbyggerne, kommunen og næringslivet.

Tiltak Gjesåsen: Kjellmyra Idrettspark – utbedringer

Idrettsparken på Kjellmyra er i flittig bruk året rundt. Kjellmyra IL har fått tiltakspenger til to utbedrings-tiltak som inngår i oppdateringen av idrettsanlegget, hvorav ett er ferdigstilt. Toalettet i klubbhuset og varmerstua i den sjarmerende røde koia er utbedret, slik at alle som bruker skiløypa og akebakken kan bruke toalettet på baksiden av klubbhuset og varme seg i tømmerkoia på sørsiden av fotballbanen.

I sommer fikk idrettslaget 7.500,- kroner i tiltakspenger til å bygge en grillbu. Pengene står foreløpig på Gjesåsen Grenderåds konto i påvente av at tiltaksgruppa leverer inn budsjett og framdriftsplan på dette.

Illustrasjon: Kart over Kjellmyra Idrettspark, der varmerstua og toalettet som er utbedret er merket av med en rød ring.

Bilde over: Ved toalettet i klubbhuset er det satt opp skillevegg og varmeovn, som gjør at toalettet kan brukes selv om det ikke er annen aktivitet i lokalene. (begge foto: Øistein Wien)

Bilde over: Tømmerstua som er rustet opp til varmerstue igjen. Den planlagte grillbua er også tenkt plassert i dette området.

Tiltak Gjesåsen: Nei til ulv

Stadig større tap av sau som følge av rovdyrangrep gjorde at grenderådets leder, som også er leder i NJFF avd. Hedmark hadde i 2014 møte med både miljøministeren, Miljø- og klimakomiteen for rovdyrforvaltning og «Hedmarksbenken» på Stortinget.

Tiltak Gjesåsen: Helt Ville Dager

Sett av dagene først som sist, for 27.-28. mai 2016 blir det «Helt Ville Dager» i Gjesåsen!

Målet er å utvikle «Helt Ville Dager» til en årlig familiefestival med landsbymarkedsplass, der kortreist mat, lokale kulturtradisjoner og god underholdning står i fokus. Etter at innbyggerne under årsmøtet i Gjesåsen Grenderåd ba grendestyret jobbe videre med de «ville planene», har tiltaksgruppa inngått spennende og omforent samarbeid mellom Gjesåsen Grenderåd, Skansen vel, Sjøli vel, Glorvigsmoen vel og Kjellmyra IL, som har skapt bred oppslutning, trekker på eksisterende kompetanse og sikrer at arrangementet realiseres. De driftige ildsjelene har allerede hovedtrekkene klare til og med sommeren 2018, men konsentrerer seg selvsagt først og fremst om neste års arrangement.

Gode foredragsholdere og ett velkjent band er for lengst booket, så «Helt Ville Dager» i Gjesåsen kan bli ett viktig arrangement for hele regionen.

Veien til festplassen bre grundig utbedret våren 2015
(foto: Gjesåsen Grenderåd)

Dugnad på festivalplassen ved Gjesåssjøen – veien utbedres
(foto: Gjesåsen Grenderåd)

Gresset er grønt, men må bli sterkere før det kan trafikkeres

Planlegging av «Helt Ville Dager 2016» (foto: Øistein Wien)

Tiltak Gjesåsen: Gjesåssjøen naturreservat

Bilde: Utsikt over Gjesåssjøen (foto: Gjesåsen Grenderåd)

Gjesåssjøen ligger i ett idyllisk og svært godt landbruksområde. For hindre gjengroing, har grenderådets leder hatt møte med miljøavdelingen hos Fylkesmann i Hedmark, der de ble enig om å utarbeide tiltaksplan som inkluderer berørte grunneiere og innbyggere rundt sjøen sine behov og innspill. De har også hatt møter med Gjesåsen grunneierlag, der mulige tiltak for å gjøre sjøen mer attraktiv ble diskutert.

Som en del av dette omfattende trivsels- og miljøtiltaket ble det satt opp igjen to rastebord-/benker på Marihaugen langs Vestre Gjesåsvei. Grenderådet fikk dekket materialkostnadene av landsbyprosjektets tilskuddsmidler. Dette tiltaket er langsiktig og vil bli jobbet videre med.

Bilde: Bondens gull – byggåker i Gjesåsen (foto: Øistein Wien)

Tiltak på Finnskogen: Finsk røykbadstue

Bilde: Slik så badstua på Finnskogen ut da arbeidet startet med å redde det viktige kulturminnet etter finneinnvandringen

Landsbyprosjektet har gjort det mulig å redde denne tradisjonelle finske røykbadstua fra fullstendig forråtnelse. Åsnes kommune og Hedmark fylkeskommune godkjente tiltaksgruppas planer om rivning, flytting og restaurering av badstua. Ved å flytte badstua fra bjørkeskogen sørøst for Vermundsjøen til Tumleplassen ned mot Flisaelva på Kilen, vil den bli tilgjengelig for allmennheten når den blir ferdig.

Sammen med to eksperter på lafting ble bygningen tatt ned og nøysomt nummerert i sommer. Steinar Vermundsdammen stilte med traktor og tømmerhenger.

For å erstatte råtne laftestokker, er det spesialbestilt tømmerstokker fra Glommen Skogeierforening. I tillegg har tiltaksgruppa hogd og kjørt frem en del stokker fra initiativtakers skog (Bredvold), som skal være til utplukk for de som skal lafte den opp igjen. Tømmeret ligger nå merket, sortert og lagret tørt og luftig, i påvente av de siste tømmerstokkene. Erfarne laftere skal da restaurere og sette opp badstua på tunet hos Terje A. Bredvold, hvor det er enkel adkomst, strøm og plass til dette. Deretter plukkes den ned igjen og settes opp der den skal stå. Tiltaksgruppa, grunneier og Åsnes kommune er enig om plasseringen, men den formelle byggetillatelsen mangler i skrivende stund.

Takplatene var så hullete og dårlige at det må skaffes «nye». Det venter de med til stua er laftet ferdig, slik at de er sikker på det tas nøyaktig mål. Steinene til badstuovnen måtte velges med omhu både med tanke på fasong og kvalitet. Disse er hentet fra private røyser på Våler Finnskog og Åsnes Finnskog.

Planen er at finnebadstua på Kilen skal være ferdig restaurert og klar til bruk senest høsten 2016. Andre bygninger fra samme finntorpet står på Glåmdalsmuseet.

Tiltak Finnskogen: Lekeplass Kilen – oppdatere apparatene

Tiltaket oppnådde prioritet i Grenderåd høsten 2014 og ble i vår tildelt kr 50.000,- i tiltakspenger, men så ble skolen og barnehagen nedlagt. Lokale interessenter har fått tilbud om å overta eiendommen til annen type virksomhet. I påvente av en avklaring står de øremerkede midlene på grenderådets konto.

Tiltak på Finnskogen: **Snøscooterleden – turisme**

Ved fordeling av tiltaksmidler i juli 2015 fikk dette delprosjektet kr 25.000,- av grenderådene. Høsten 2015 har tiltaksgruppa snekret utedoer og gapahuker til to rasteplasser langs den kommende leden. De har også bygd to broer langs leden til Kafe Finnskog, kjøpt inn stolper og led kryss de har merket med. I tillegg har de laget info tavler som blir stående ved rasteplasser, spise- og overnattingssteder.

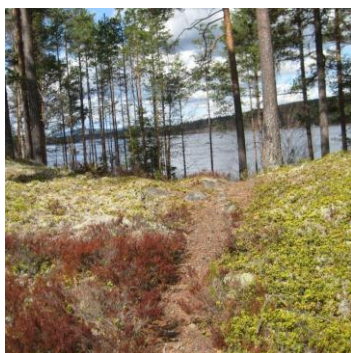
Arild Bredesen i tiltaksgruppa ønsker å formidle en stor takk til dugnadsgjengen som har bidratt til økt trivsel og ett lite løft for det lokale næringslivet på Finnskogen.

Tiltak på Finnskogen: **Skiløyper i Peistorpet og Ramsli**

Den gamle tur- og skiløypa er rustet opp og utvidet, slik at løypenettet går innom Café Finnskog. Løypa er nå 10 og 12 km lang. Initiativtakerne har ryddet hele løyenetter og bygget tre broer nå i høst. Gamle stier og tømmerveier brukes i den grad det lar seg gjøre og alle berørte skogeiere har godkjent trasene gjennom sine teiger.

Ildsjeler fra Eggen IL og Finnskog Aktiv har påtatt seg å kjøre opp løypene. Til vinteren er det planer om å arrangere Familieskidag i grenda. Totalt brukte dugnadsgjengen 117 timer på det gode trivsels- og folkehelse tiltaket.

Tiltak på Finnskogen: **Vermundsjøen Rundt**

Bilder fra området der turstien Länsimärunda/Pakkalarunda, eller Vermundsjøen Rundt er planlagt. (Foto: A. Jan Larsson)

For å belyse hvilke særegne kvaliteter og utviklingsmuligheter som kan bidra til økt trivsel og turisme i grensetraktene, fikk i 2013-14 fem studenter fra Universitetet i Ås i oppdrag av Finnskogen Kultur- og Naturpark å gjennomføre en landskapsanalyse av de norske og svenske Finnskogene.

Området rundt Vermundsjøen på Åsnes Finnskogen er et yndet friluftsområde, som ble trukket fram. Det mangler nemlig kun 1300 meter på sammenhengende sti-/veinett rundt hele den idylliske sjøen. Hof/Åsnes Finnskog Grenderåd tok tak i forslaget og tiltaksgruppa har vært i kontakt med de berørte grunneierne. Det mangler pr i dag kun én grunneiertillatelse for å få tiltaket realisert. Grenderådet og Åsnes kommune ser dette som et godt og viktig tiltak med tanke på trivsel og turisme, men ikke minst ut fra et folkehelseperspektiv.

Tiltak på Finnskogen: **Markedsføre Åsnes Finnskog**

Flere løsninger har vært vurdert for å markedsføre «skogen» og tilbudene som finnes og planlegges der. Egen Facebook-side vurderes som informasjonskanal for Grenderådet. Tiltaksgruppa holder for tiden på med registrering av hva som finnes av bedrifter, møteplasser, turstier osv. osv. i Åsnes Finnskog og Hof Finnskog. Gruppa er i dialog med Finnskogen Natur- og Kulturpark om koordinering av informasjon og hvordan den skal presenteres. Både fysisk på papir og elektronisk som «app» eller på web.

Tiltak på Finnskogen: **Oktoberfest ved Vermundsjøen**

Nyeste kulturtilbud på Finnskogen er «Oktoberfest» med tyskinspirerte småretter fra Cafe Finnskog, kortreist humor og ureist drikke fra Finnskogen Microbryggeri. Arrangert første gang 31. oktober i år.

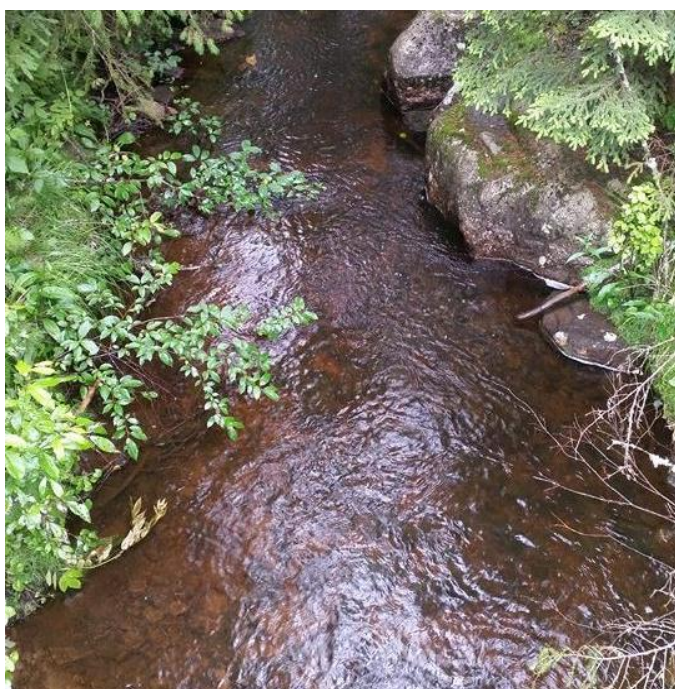
Tiltak på Finnskogen: Ørretfiske i Flisavassdraget

NJFF avd. Åsnes JFF tok skikkelig tak i tiltaket «Kultivering og ørretfiske i Flisaelva». De opprettet et eget Fiskeutvalg som i sommer har rensset opp i utallige gytebekker og fiskevann tilknyttet Flisaelva. De har kultivert, målt PH-verdier, fisket ut masse uønsket fisk og satt ut ørret på flere steder.

Via Facebook-siden «Fiske på Åsnes Finnskog» har ildsjelene spurt fiskeinteresserte om råd og innspill, samtidig som de holder målgruppen oppdatert med hva de holder på med og hva som finnes av tilbud.

Målet er å gjøre Flisaelva til ei attraktiv fiskeelv som kan bidra til flere arbeidsplasser i Åsnes. Initiativet har allerede gitt interessante spin-offs som fluefiskekurs, guiding av godt betalende fisketurister og det nystartede selskapet Explore Finnskogen.

Tusen takk til Terje Husebæk og alle andre som realiserer dette viktige tiltaket på Åsnes Finnskog!

KURS I FLUEBINDING

Explore Finnskogen arrangerer nybegynnerkurs i fluebinding i samarbeid med Solør Fluefiskeklubb på **Sønsterud 03. oktober 2015**. Vi stiller med alt av utstyr du måtte trenge til kurset, og serverer varm mat tilberedt med lokale råvarer.

Tid: Lørdag 03. oktober 2015
Sted: Solør Videregående Skole avd. Sønsterud
Pris: 400,- per person
(inkludert lån av utstyr, mat og drikke)

**EXPLORE
FINNSKOGEN**

Bildet øverst: Et av de mange idylliske fiskevannene i Åsnes Finnskog. Under: En av gytebekkene (begge foto: Terje Husebæk)

5.3. Kommunal samskaping

De kommunale virksomhetene i Åsnes ble i juni 2014 utfordret til å vurdere hva de kan bidra med i landsbyprosjektet og hvordan Landsbyen Flisa kan supplere virksomhetenes funksjoner og oppgaver.

Mobilt Eldresenter

Hjemmetjenesten i Åsnes kommune så det økende behovet for ett helsefremmende lavterskeltilbud for eldre hjemmeboende, spesielt utenfor sentrumskjernen. Ensomhet og manglende sosial tilhørighet i alderdommen er ett økende samfunnsproblem, samtidig som det av morgendagens omsorg forventes nytenking og økt frivillighet i folkehelsearbeidet.

Kommunen søkte Helsedirektoratet om støtte til et prøveprosjekt etter modell av Oslos «Marka Mobile Eldresenter» og fikk tilslag. Intensjonen med formiddagstreffene er å skape sosialt fellesskap, forebygge ensomhet og fremme folkehelse, som igjen bidrar til økt livskvalitet og utvidet nettverk for brukerne. Brukerne avgjør selv aktivitets- og underholdningstilbud og de betaler en egenandel for å delta på treff. Avisomtale ved oppstart: www.ostlendingen.no/solor/nyheter/lager-mobilt-eldresenter/s/5-69-17152.

Flere alternative møteplasser ble vurdert og testet ut vinteren 2014/15. Tilbudet med faste formiddagstreff videreføres høsten 2015. Foreløpig er to steder valgt ut; Åslia vel og Sønsterud gård. Høsten 2015 gjennomføres det fire 2½ timers lunsjtreff og ett ettermiddagstreff i Mobilt Eldresenter. Ettermiddagstreffet på Sønsterud Gård i oktober blir det største, for da kommer en buss med eldre fra Marka Mobile Eldresenter i Oslo kommer på besøk.

Kommunen har vært initiativtaker og pådriver i etableringsfasen, mens kunnskapsoverføring og -deling skal gjøre Frivillighetssentralen rustet til å mestre at tiltaket videreføres som et fast tilbud. Læring skjer gjennom praksis ved at frivillige jobber parallelt med ansatte i Åsnes kommunes hjemmetjeneste.

Måloppnåelse er nådd når Frivillighetssentralen er rustet til å overta koordinatrollen av tilbudet.

Faksimile fra Glåmdalen: Klart for eldretreff på Sønsterud gård

Bilde over: Hege Mobakk underholdt eldre i Åslia før jul i 2014

Mobil Eldresenter i
Fag>bladet

Åsnes kommunes «Mobilt eldresenter» har skapt medieinteresse ut over Glåmdalsregionen. I Fagforbundets neste utgave av det landsdekkende medlemsbladet «Fagbladet» kommer det en artikkel fra høstens store lunsjtreff på Sønsterud gård, der vi hadde besøk fra vår idékilde Marka Mobile Eldresenter i Oslo.

Fagbladet har ett opplag på 330.000 og er i følge utgiver norsk fagbevegelses største medlemstidsskrift.

Glommaprosjektet

Glomma renner stille og vakkert gjennom hele kommunen, noe som gjør den farbar både opp og ned store deler av sommerhalvåret. Det store, sentrumsnære friluftsområdet Myrmoen grenser til Flisaelva. Flisaelva renner ut i Glomma rett sør for Flisa sentrum. I begge grenderådene som grenser til Glomma (Flisa Grenderåd og Hof Grenderåd) kom det tidlig opp forslag til tiltak som omfatter økt bruk av elva som rekreasjons- og turistområde, gjerne også i næringssammenheng. Det har vært flere befaringer både langs og på elvene.

For å koordinere tiltakene og ikke minst kartlegge hvilke muligheter det ligger i Glomma og omliggende kulturlandskap, gjennomfører nå Landbrukskontoret for Åsnes og Våler ett forprosjekt der de kartlegger kulturlandskapsverdiene langs elva og hvilke muligheter de enkelte områdene kan gi. Rapporten skal etter planen foreligge ved årsskiftet (2015/16) og vil bli brukt som underlag for videre prioriteringer og tiltak. Tiltaket «Strandpromenade Flisa – Nergrenda» (omtalt på side 18) er påbegynt, for å gjøre det enklere og langt triveligere å ta seg til fots mellom sentrum og den mest populære badestranda i Åsnes.

8 NYHETER

Torsdag 22. oktober 2015

SOLUNGAvisa

Felles prosjekt for Glomma i Åsnes og Våler

Tilgjengeligheten bedres

GODT EKSEMPEL: Bergesiden Grendetun er et godt eksempel på at det er skapt en fin aktivitet med god tilgjengelighet til Glomma. I løpet av sommeren har besøket til grendehuset vært stort, og det er også kommet mange i båt til de nyanlagte bryggene.

VÅLER OG ÅSNES: Det har lenge vært et sterkt ønske om å gjøre kulturlandskapet og rekreasjonsområdene med tilknytning til Glomma mer tilgjengelig. Felles landbrukskontor for de to kommunene skal nå utarbeide forprosjekt for dette.

HANS-DIDRIK BAKKE
redaksjonen@solungavis.no

Planleggings- og tilretteleggingsarbeidet er i full gang, godt forankret i tiltaksstrategi-

en for jord og skogbruk i Åsnes og Våler.

Forprosjektet skal gi en landskapsanalyse og mulighetsstudie for å bedre tilgjengeligheten, via nye og gamle ferdselsårer i nærheten til elva.

På den måten vil man bidra til at det skapes møteplasser for opphold og aktiviteter for allmennheten.

Hovedfokus på østsiden

- Arbeidet vi gjør nå er å kartlegge kulturlandskapsverdier og se på mulighetene. Dette er første steg i en lang prosess, der veien vil være avhengig av at hvert konkrete tiltak blir fulgt opp, sier prosjektleder Marie Fidjeland til Solungavis.no.

Vi har hovedfokus på østsiden av Glomma.

Hun har de siste ukene vært på en rekke befaringer i pro-

sjektområdet og fått mange innspill.

Sluttproduktet vil foreligge før jul.

I Våler er det de siste årene blitt laget promenader langs Glomma, og i Nergrenda i Åsnes har velforeningen planer om å lage noe lignende langs elva fram til stasjonen. Konkrete tiltak som går på blant annet stier og lignende for å bedre tilgjengeligheten, kan det søkes støtte til.

Landbrukskontoret for de to kommunene har fått såkalte Smilmidler, som er utbetalt av Fylkesmannen i tråd med Jordbruksavtalen.

I alt har de to kommunene fått 340.000 kroner, som går til selve forprosjektarbeidet.

ET PROSJEKT: Prosjektleder Marie Fidjeland her til høyre sammen med Kåre Roald Fjeld under en båtferd på Glomma med fløterbåten Solungen II i sommer.

5.3. Videreutvikle Flisa

Tettstedsutvikling skjer både fysisk og sosiokulturelt. Flisa sentrum har hatt positiv utvikling over flere tiår og er i dag klart største handelssenteret mellom Kongsvinger og Elverum. Flisas åpne beliggenhet i landskapet, nærheten til elvene, grøntstrukturen og jordbruksområdene rundt det opphøyde platået hvor bebyggelsen ligger, gir Landsbyen Flisa særpreg og kvaliteter – det beste fra småbyen og landet.

Samarbeid og innbyggermedvirkning, tradisjon og nytenking, inspirasjon gjennom mulighetstenking var stikkord ved valg av samarbeidsform og -tiltak for å bidra til økt handel, trivsel og utvikling i landsbyen.

5.3.2. Handelssenteret Flisa

Egne forbedringstiltak

Leder i Handelssenteret Flisa har i prosjektperioden vært medlem i styringsgruppa for «Landsbyen Flisa». En allerede påbegynte samarbeids- og utviklingsprosess fra 2012 ble videreført på handelssenterets medlemsmøter i januar og september 2013. Fra handelsstand deltok 17 medlemmer på minst et møte. Resultatet av prosessen der Handelssenteret Flisas medlemmer prioriterte tiltak for gjennomføring:

- ✓ Oppdaterte medlemslister
- ✓ Flere medlemmer
- ✓ Bedre medieavtale (Østlendingen)
- ✓ Felles ledelse gata og senteret
- ✓ Felles åpningstider Flisa Stormarked
- ✓ Markedsplan for fellesannonsering
Helhetlig/samlet markedsføring
- ✓ Informasjonstavler
- ✓ Trivselstiltak kafe/bakeri/lørdagsgodt
- ✓ Trivselstiltak benker/miljø/lek

Kulturell inspirasjonstur

Høsten 2014 ble det arrangert inspirasjonstur til Landsbyen Ringeby for handelsstandsmedlemmene. Turen gikk med buss, og gikk via gågata på Lillehammer. Seks handelsstandsmedlemmer deltok og det ble en meget inspirerende og vellykket dag for de som var med.

Bilde: Det Lille Pannekakehuset på Lillehammer

Bilde: Salgsbodene i gågata på Ringeby

Liv og lyst i Landsbyen

Etter inspirasjon fra Landsbyen Ringebu opprettet Handelssenteret Flisa samarbeid med FAU og klasse-kontakter ved Flisa skole om servering av *nystekte vafler* i Kaffegata på lørdager i sommer. Elevene som jobbet tjente penger til skoletur/leirskoleopphold samtidig som de bidro til økt trivsel i Kaffegata.

Med god hjelp av elever ved anleggsgartnerlinja på Solør videregående skole avd. Sønsterud og tiltaks-penger fra Flisa Grenderåd og handelsstandsmedlemmer, ble det i juni 2015 kjøpt inn store, fargerike blomsterkrukker og *plantet blomster* langs Kaffegata. Butikkansatte vanner og luker, kommunen lagrer krukkene gjennom vinteren og Flisa Grenderåd er ansvarlig for at det blomstrer neste sommer også.

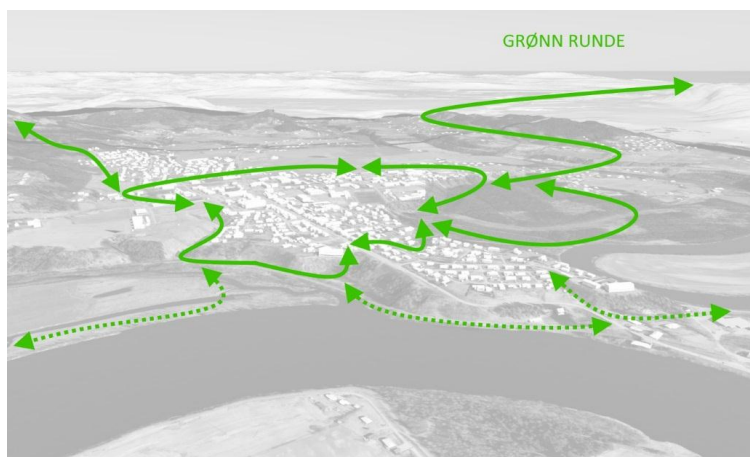
Over venstre: Yngste og eldste deltaker i rebusløpet (foto: Asplan Viak). Over høyre: Planting i Kaffegata, et tiltak som ble til i samarbeid mellom Flisa Grenderåd, Åsnes kommune, Handelssenteret Flisa og Solør videregående skole avd. Sønsterud

Rebusløp for Flisa framtid

Som en del av steds- og mulighetsanalysen ble det holdt stand i Kaffegata og arrangert rebusløp under «Vårdag» 2015. På stand ble det informert om landsbyprosjektet og oppfordret til å delta i rebusløpet.

Ved å besøke poster og svare på spørsmål i en rundløype rundt sentrum, fikk sporty innbyggere i ulike aldersgrupper gitt viktig innspill om hvordan de ser områdene i dag og hvilke utviklingsmuligheter de så for seg der. Innspillene er tatt hensyn til i Asplan Viaks steds- og mulighetsanalyse av Flisa.

Steds- og mulighetsanalysen av Flisa er nærmere beskrevet i punkt 5.3.2. på de neste sidene.

Figur: Eksisterende og planlagte turstier og gangveier omkranser Landsbyen

5.3.3. Steds- og mulighetsanalyse

Hva er Flisas kvaliteter og særpreg? Hvordan kan fortetting foregå? Hvor skal vi leke, bo og ha næring? Hvordan kan dagens kvaliteter ivaretas, samtidig som sentrum utvikles og landsbyprofilen forsterkes?

Slike spørsmål om Flisas framtid er belyst i steds- og mulighetsanalyse av Flisa sentrum, som våren 2015 ble gjennomført av Asplan Viak på oppdrag for Åsnes kommune. Rapporten er ikke bare utarbeidet som underlag for kommunal planlegging, men er ment som inspirasjon til private grunneiere, utbyggere og innbyggerne. Målet med analyserapporten har vært å antyde mulige utviklingsretninger, skape debatt og inspirere til helhetlig planlegging og gjennomføring av konkrete tiltak både på kort og lengre sikt.

Medvirkningsprosesser

Innbyggerdialog og medvirkning var ett av kriteriene i oppdragsbeskrivelsen. Tove Krattebøl i Hedmark fylkeskommune strategisk stab var rådgiver i planleggingen. Både innbyggere, skoleelever, grunneiere, handelsstand og kommunale virksomhetsledere var involvert i datainnsamlingen. Innbyggere i alle aldre deltok i rebusløpet «Flisas framtid», skoleelever på ulike trinn laget plansjer over sine utviklingsforslag og handelsstandsmedlemmene deltok i spørreundersøkelse. I tillegg ble enkelte gårdeiere intervjuet. Totalt kom det inn over 150 innspill til hvordan Flisa bør utvikles som landsby. Alle innspill er vurdert og forsøkt tatt hensyn til i Asplan Viaks rapport.

Bilde: Disse jentene ønsker seg badeplass på Myrmoen

Bilde: Mange gode forslag fra elevene i 7.klasse på Kilen skole

Mulighetsrapporten

Sluttrapporten bygger i stor grad på innspill fra innbyggerne. Den kan lastes ned (PDF, 11 mb) her:

www.asnes.kommune.no/landsbyenflisa/flisa-fortid-natid-framtid eller fra kommunes hjemmeside.

På biblioteket ligger det en papirutgave til gjennomlesing.

Innledende del av rapporten fra steds- og mulighetsanalysen av Flisa har Asplan Viak valgt å kalle «Landsbyen mellom elvene». Her omtales Flisas naturgitte forutsetninger, historiske utvikling og dagens situasjon. Del 2 omhandler ideene som har kommet inn og hvilke innsamlingsmetoder som er brukt. Del 3 «Framtidas Flisa» og skisserer interessante utviklingsmuligheter som innbyggerne og Asplan Viak ser for seg. Hvordan «ravinearmene» mellom Flisa-plataet og grøntområdet rundt kan koble områdene sammen framfor å skille dem, er blant det som er vurdert og forsøkt besvart.

I analyserapporten har Asplan Viak samlet en del forslag innenfor tre ulike geografiske arenaer og temaområder, som kort er beskrevet på neste side.

- Kaffeplassen En åpen plass som forener fortauene, området utenfor stormarkedet og en del av selve gata. Plassen markerer sentrum og gjøre det tryggere å krysse gata
- Campus Flisa En levende og ekte landsbyarena for utvikling av både hodet, kropp og sjel
- Showpark Flisa Bo- og aktivitetsområde som inkluderer Stiggependalen og midlertidig bruk av ledige arealer på Nedre Kjølén – fleksibel, enkelt og rimelig å komme i gang

Brosjyre: Invitasjonen som ble delt ut i Kaffegata under handelsstands «Vårdag»

Illustrasjon 1: Forslag «Kaffeplassen» på tvers av Kaffegata og trekledd Stormarked

Illustrasjon 2: Hvordan deler av jordene på Nedre Kjølén kan tas midlertidig i bruk

Rapportens muligheter

Initiativ som støtter oppunder hovedmålsettingene i kommuneplan og landsbykonseptet må tas tak i. De aller fleste ideene i rapporten har kommet fra innbyggerne. Både idebetegnelsene «Campus Flisa» og «Show Park» bygger oppunder verdivalg som medvirkning, folkehelse, trivsel, læring og landsbyliv.

Ses hele skole- og fritidsområdet på Flisa under ett, vil det garantert åpne seg langt flere interessante muligheter enn begrensninger. Midlertidig bruk av jordene på Nedre Kjølen til parselhager, aktivitetsområde, lek osv. vil skape nye møteplasser som passer perfekt inn i økolandsby og landsbykonseptet.

Skilting langs innfartsvegene

Bildeillustrasjon: Slik ventes det nye landsbyskiltet» å bli. Endelig plassering er ikke vedtatt i skrivende stund.

Målet er et stort skilt med logoen «Landsbyen Flisa» og utbyttbart undertekst/-skilt, som byttes ut ved hovedaktiviteter minst 4x årlig. Største arrangement er Solørmart'n med hele 40.000 besøkende på tre sommerdager. Eksempel: «Solørmart'n 25–26 juni», underteksten ellers i året «– sentrum i Solør». Kommunen evt. handelsstand tar selv ansvar for å få opp/ned underskilt.

Helhetlig og god kommunikasjon er vesentlig for å oppnå ønsket effekt. For å synliggjøre valgte posisjon og styrke Flisas identitet og positive særpreg, ses behov for skiltet «Landsbyen Flisa» ved innfartsveiene til sentrum, hhv. RV2 og FV206 sør og nord. Gjennom god dialog der både informasjonsbehov og samlet skiltmengde, trafiksikkerhet og andre forhold vurderes, ser det i skrivende stund ut til at vi kommer til enighet med Statens vegvesen om hvordan Landsbyen Flisas logosymbol kan skiltes med. Ved å henge utbyttbare, tidsbegrensede skilt under vil vi samtidig få ryddet unna en del store og midlertidig plakater og bannere langs innfartsveiene. Dermed bør løsningen føre til en god vinn-vinn-situasjon for bilistene, handelsstand, kommune og vegvesenet.

Kulturbasert stedsutvikling

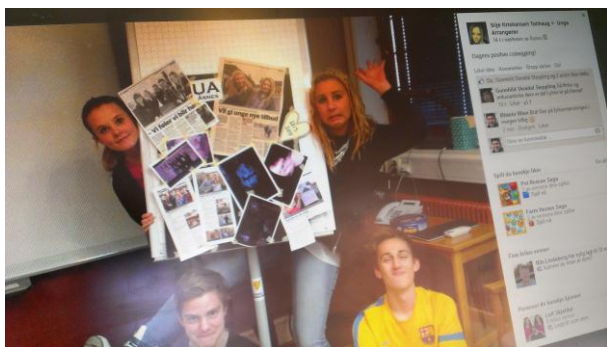
Bakgrunn og mål

Hedmark fylkeskommune bevilget i 2014 LUK-midler til kulturbasert utviklingsarbeid i Glåmdalsregion sine fire LUK-kommuner Eidskog, Kongsvinger, Nord-Odal og Åsnes. Viktige effektmål i satsningen er å oppnå koblinger mot andre prosjekter, inspirasjon til videre utvikling og økt kompetanse innen feltet.

I Åsnes valgte vi studieturer basert på problemstillinger og tema som bygger opp under landsbysatsing og overordnede målsettinger i kommuneplan. Hvordan barn, ungdom og innvandrere kan involveres i både planlegging og gjennomføring av sosiale og kulturelle tiltak skal ha særskilt fokus.

Barn og ungdom

UA For å få ungdom til å ta eierskap til Landsbyen Flisa, ble Ungdomsrådet utfordret i 2013. Nyetablerte Unge Arrangører i Åsnes (UA) tok på seg å opprette og drifte «Ung i Åsnes» på Facebook, hvor det skulle legges ut hva som skjer og hva de selv kan gjøre. Uten fast voksenkontakt i kommuneorganisasjonen fikk de også praktiske råd og hjelp tilknyttet det avsluttende LUK-seminaret «Se hva vi kan» i regi av Hedmark fylkeskommune. Halloweenparty på Flisa Ungdomshus høsten 2013 ble starten, mens det å påta seg totalansvaret for Ungdomskonserter på Solørmarkt'n 2014 ble ungdommenes tøffeste og beste læring. Unge Arrangører har siden opphørt.

Ine, Silje, Nicolai & Co presenterer sin «UÅ Åsnes kollasje» på Facebook (venstre) og på LUK-seminar i Hamar i 2014 (høyre bilde)

Innvandrere

Det har vært gjennomført to mulighetsmøter med ledelsen ved asylmottaket på Hovelsåsen, som drives av Norsk Folkehjelp. Målet har vært å finne konkrete områder som Åsnes kommune, Handelscenteret Flisa, innbyggerne gjennom Flisa Grenderåd og Hovelsåsen kan samarbeide om, for å skape en mer fargerik og levende landsby, samtidig som inkludering og medvirkning bidrar til å gi beboerne ett mer verdig og positivt liv mens de «bor» her i Åsnes. Så langt har det ført til to konkrete tiltak. Det startet i vår med at noen av jentene tilbød hårfletting under «Vårfest» 2015. De må få mer standplass neste år.

Det Lille Sykkelløpet

Gjennom landsbyprosjektet har det også vært mulig «å plukke opp» forslaget fra beboere på Hovelsåsen om å lage ett sykkelløp. Det blir arrangert på Flisa under handelsstands «Vårfest» en lørdag i april '16. Terskelen for å delta i «Lille Sykkelløpet» skal være lav, slik at alle som har eller får lånt sykkel bli med.

For å sikre bred forankring og interesse er både Flisa Handelsstand, Solør Sykleclubb, Intersport, Hovelsåsen, Flisa Grenderåd og Åsnes kommune medarrangører med ulike roller. Målet er at dette skal bli ett årlig lavterskeltilbud, og at flerkulturell mat og sosialisering blir en del av arrangementet.

5.4. Kommunikasjon

Dette avsnittet gir en beskrivelse av informasjonsutveksling, profileringskampanjer og medieomtaler som har vært gjennomført.

Innbyggerundersøkelse

Rett etter prosjektperiodens slutt skal det gjennomføres en innbyggerundersøkelse, for å sjekke ut i hvilken grad sentrale mål og verdier i prosjektet er oppnådd. Resultater fra undersøkelsen vil være et viktig evalueringsgrunnlag og naturlig beslutningsunderlag for videre landsbysatsing og kommende innbyggerundersøkelser.

5.4.2. Informasjon

Relevante saker og reell påvirkningsmulighet har skapt engasjement, samarbeid og utviklingsfokus. Læring og kompetansespredning har vært delmål i seg selv. Alle Landsbyråd og Grenderåd har vært holdt som åpne prosesser på arenaer som er åpne for alle og etablert for å drive samhandling. Det inviteres både via plakater i grendene og pr mail. Referat fra alle styremøter og oppsummeringsnotat fra Grenderåd skrives og sendes deltakerne.

Prosjektplan, invitasjoner, tiltaksoversikt og referater fra grendemøter og landsbyråd ligger på Åsnes kommunes hjemmeside, se www.asnes.kommune.no/landsbyenflisa.

Facebook-side ble opprettet våren 2014 i forbindelse med oppstart av fotokonkurransen #MittÅsnes. Siden oppnådde over 1.000 «likes» på under to døgn. Se <https://www.facebook.com/landsbyenflisa>. Gjesåsen Grenderåd har i tillegg valgt å ha egen Facebook-side, se www.facebook.com/gjesaasen. Hof/Åsnes Finnskog Grenderåd planlegger en informasjonsbrosjyre om skogens tilbud og muligheter.

5.4.3. Profilerings

Merkevarebygging

Prosessten med å utarbeide en samlende designprofil og logosymbol for Landsbyen Flisa må fullføres. Det samme med skilting av Landsbyen Flisa og felles webside for Landsbyen Flisa og Handelssenteret Flisa. En helhetlig og inkluderende landsbyprofil vil virke identitetsskapende og være et viktig bidrag til økt eierskapsfølelse, tilhørighet og samhold i målgruppene.

I forbindelse med fotokonkurransen ble det laget egen webside og t-skjorter med #MittÅsnes-logo på.

Fotokonkurranse

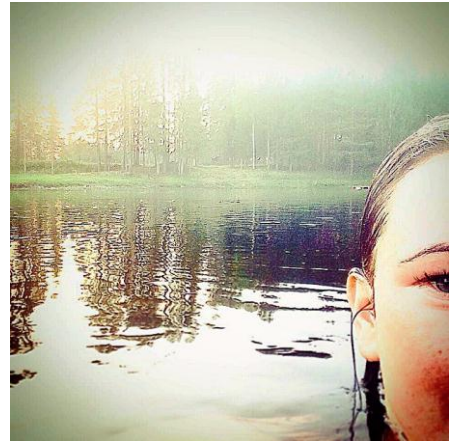

Se alle bildene fra fotokonkurransen på www.mittasnes.no

Fotokonkurransen #MittÅsnes ble en kjempesuksess. Formålet var tredelt:

- Få gode bilder som kan høyne kvaliteten i kommunens visuelle profilering
- Bygge tilhørighet og stolthet ved å bevisstgjøre innbyggerne om sitt Åsnes
- Profilerings og omdømmebygging av Åsnes

For å delta måtte man laste opp bilder fra Åsnes på konkurransesiden eller fra Instagram med «hashtag». For å promotere konkurransen brukte vi Facebook og avisa Østlendingen, som i sju måneder presenterte månedens vinnerbilder. Attraktive premier og ukentlig oppfølging resulterte i hele 1.544 bilder og over 20.000 stemmer fra hele Østlandet! Frida Lilleberg ble Årets MittÅsnes-fotograf

Over: Tre bilder fra fotokonkurransen #MittÅsnes – «Trampoline høst» av Tora B. Hasselvold, «Kønn» av Rina-Bobil Brenden og «Nattbad på Finnskogen» selfie av Lina Marie Johansson

Link til omtale av vinneren i Østlendingen: www.ostlendingen.no/solor/1-544-bilder-til-mitt-asnes

For å finne igjen og bruke bilder når vi trenger dem kreves ett bildesøkesystem og publiseringsverktøy, samt kunnskap om bruken av det. Destinasjon Sør-Hedmark (DSH) og kommunene i Glåmdalsregionen har gått sammen om et slikt verktøy. DSH holder opplærings workshop for bildeansvarlig i kommunen høsten 2015 og har påtatt seg driftsansvaret for publiseringsverktøyet. Dermed er alle tre formålene med fotokonkurransen oppnådd, ref. kulepunktene ovenfor.

Tilflyttingskampanje

Synliggjøring av ulike kvaliteter og muligheter som finnes i Åsnes og Solør forøvrig har vært en viktig del av prosjektet. Engasjerte og fornøyde innbyggere er de beste ambassadørene for hjemstedet sitt. Fotokonkurransen #MittÅsnes skapte stort engasjement og har forhåpentligvis bidratt til økt stolthet. Hjemvendte solunger var høsten 2014 med på Solør Næringshages «Flætt hematt»-dag på Hard Rock Cafe i Oslo, som trakk utflytta solunger dit. Solørs næringsliv, oppvekstvilkår og fritidsmuligheter var hovedfokusområder. Arrangementene har vært bra, men befolkningsutviklingen har vært negativ.

” Trivsel er nok aller viktigste faktoren for å flætte hematt ... Det er veldig mange tilbud og muligheter i Åsnes og Solør ellers, men mange ta dem er godt skjult.

Knut Arne Gjems,
hjemvendt solung

Over: Hemattflætte solunger (foto: Sverre Viggen, Østlendingen)

Avisomtale fra kampanjen: www.ostlendingen.no/nyheter/solor/solor/flatt-hematt-snart/s

5.4.4. Mediedekning

Medieinteresse har vært stor gjennom hele prosjektperioden, noe som tilsier at landsbysatsningen er interessant stoff. Det har bevisst vært lagt opp til åpen og positiv mediedialog. Både lokale Solungavisa, regionsavisene Østlendingen og Glåmdalen, Solørmagasinet og Solørradioen har viet landsbyprosjektet stor oppmerksomhet. I tillegg har det vært to radioinnslag i NRK Hedmark/Oppland. Distriktssenteret og Hedmark fylkeskommune har også skrevet på sine sider om Landsbyen Flisa.

5.5. Kompetanseheving

5.5.2. Medvirkning

Kompetanseheving og -spredning er et viktig mål både internt og i grendene. I nært samarbeid med Hedmark fylkeskommune ble det i juni 2013 gjennomført «utviklingsverksted» i Åsnes. Kommunens rolle og evne som utviklingsaktør var tema. Synliggjøring, egenrefleksjon og oppfølging var stikkord.

Metoden ved etablering av grenderådene kalles «framtidswerksted», der hensikten er å la mennesker som normalt ikke er med i viktige beslutningsprosesser få komme til orde. Metoden er et anerkjent demokratisk verktøy for «nedenfra-prosesser» med forankring i deltakernes hverdagserfaringer.

Flere av virksomhetslederne deltok som «gode hjelpere» ved bordene under prosessen. Varaordføreren ledet framtidswerkstedene, mens prosjektleder ledet de påfølgende grendemøtene der valg av styre, arbeidsformer og struktur stod på agendaen. Etter det har styremøter og grenderåd vært ledet av styrelederne. Tiltaksgruppene la fram status i grendemøter og ellers når de eller styret ønsker det.

5.5.3. Kursing

Alle grenderådsstyrene er tilbudt gratis deltakelse på økonomikurs hos Solør Næringshage, hvorav en person gjennomførte. Høsten 2015 arrangeres Facebook-kurs for de som ønsker det i grendestyrene.

I samarbeid med Åsnes Opplæringscenter er det gjennomført to grunnleggende og ett videregående norskopplæringskurs for arbeidsinnvandrere bosatt i Åsnes, som normalt ikke har rett på dette. Totalt gjennomførte 39 av 40 personer grunnkurset og 15 påbyggingskurset. Bedre norskkunnskaper har bidratt til at flere kom seg i arbeid, fikk bedre/mer jobb, samt at det muliggjorde familiegjenforening.

Over to semestre i 2015 har prosjektleder gjennomført lederutviklingsprogrammet «Ledelse av tverrfaglige prosesser» i regi av Høyskolen i Lillehammer og Lederskap AS (30 stp.)

5.5.4. Nettverk

Deltakelse i det nasjonale landsbynettverket bygger på frivillighet og raushet. Formålet er å inspirere og utfordre hverandre, utveksle kompetanse og erfaringer som kan skape synergier og merverdi, være døråpnere for hverandre og utvikle landsbyen som begrep. Landsbynettverket møtte en gang årlig. Faglige bidragsytere har vært Distriktsenteret (t.o.m. 2013), egne kommuner, fylkeskommuner, lokalt næringsliv og andre med interesse for lokalsamfunnsutvikling.

Landsbynettverkets samling i 2014 ble gjennomført i Landsbyen Flisa 4. og 5. september. Tidligere har Dokka og Ringeby gjennomført tilsvarende arrangementer, mens samlingen i 2015 ble lagt til Brandbu. Randaberg på Jæren, som kaller seg «den grønne landsbyen», inngår også i nasjonalt landsbynettverk. Nærheten til oljehovedstaden Stavanger gir på mange måter Randaberg helt andre utfordringer enn Flisa, men veksten i regionen legger enormt press på de frodige jordbruksområdene rundt landsbyen. I steds- og mulighetsanalysen av Flisa påpekes viktigheten av å ivareta og samtidig ta i bruk de grønne-strukturene i og rundt Flisa sentrum. Med folkehelse og medvirkning som viktige læringsperspektiver i kulturbasert stedsutvikling, valgte vi høsten 2015 å delta på nettverkssamlingen i Landsbyen Brandbu og «den grønne landsbyen Randaberg» sin landsbykonferanse.

Innenfor Hedmark fylkeskommunes LUK-nettverk i Hedmark ble det også gjennomført regionale nettverkssamlinger kun for de fire LUK-kommunene i Glåmdalen; Eidskog, Flisa, Kongsvinger og Nord-Odal. Hedmark fylkeskommune gjennomførte et heldags utviklingsverksted for nettverket, samt at strategisk stab hele veien har vært viktige og gode ressurser for prosjektledelsen i Landsbyen Flisa.

6. ØKONOMI

6.3. Budsjett og finansiering

Avklart finansiering i hele prosjektperioden var en viktig oppgave ved oppstart av hovedprosjektet. Ett halvt års tid inn i hovedprosjektperioden var finansiering ut hovedprosjektperioden på plass. Det har også falt på plass kr 185.000,- i tilleggsbevilgninger, som har muliggjort tilleggssatsninger på områder hvor det har vært ønskelig/påkrevet.

Kommunal- og Moderniseringsdepartementet (KMD, tidligere KRD) og Hedmark fylkeskommune har tilsammen bevilget kr 1,9 millioner kroner til prosjektet.

Prosjektleder på heltid og tilskudd til gjennomføring av lokalt initierte grendetiltak har vært de største utgiftspostene. Steds- og mulighetsanalysen av Flisa sentrum. Kr 30.000,- fra Solørfondet til norskopp-læring for arbeidsinnvandrere og kr 35.000,- fra KS til prosjektleders deltakelse på Lederskap/Høyskolen i Lillehammers arbeidsstudie «Ledelse av tverrfaglige prosesser». Dugnadsinnsats og den finansielle støtte som tiltaksgruppene selv har jobbet fram er ikke tatt med i tabelloversikten nedenfor.

6.4. Forbruksrapportering

Regnskapsoversikt 2013-2015 for Landsbyen Flisa pr 01.12.2015				
KOSTNADER	R 2013	R 2014	P 2015	SUM
Prosjektledelse	603 238	717 921	706 370	2 027 530
Materiell, arenaleie og bevertning	25 609	97 909	7 095	130 614
Informasjon og annonsering	17 159	48 847	8 140	74 146
Kurs, opplæring og kons.bistand	50 830	133 337	81 767	265 934
Reise og overnatting	25 095	10 428	12 975	48 498
Andre driftskostnader	13 907	5 720	-	19 627
Tilskudd til grendene	11 214	496 299	215 923	723 436
Avsetninger til fond	819 000	-	-	819 000
SUM prosjekt 1251	1 566 053	1 510 460	1 032 270	4 108 783
Steds- og mulighetsanalyse	-	-	280 312	280 312
LUK kulturbasert samf.utvikling	-	-	-	-
Sum prosjekt 1253 og 1254	-	-	280 312	280 312
TOTALE KOSTNADER	1 566 053	1 510 460	1 312 581	4 389 095
INNTEKTER	R 2013	R 2014	P 2015	SUM
Statlig tilskudd KRD/KMD	-250 000	-250 000	-	-500 000
Fylkeskommunale tilskudd	-800 000			-800 000
Solørfondet og KS OU-fond				-
Bruk av avsatt fond		-616 000		-616 000
SUM tilskudd og fond	-1 050 000	-866 000	-	-1 916 000
Åsnes kommune egenandel	-504 196	-620 008	-712 140	-1 836 344
TOTALE INNTEKTER	-1 554 196	-1 486 008	-712 140	-3 752 344

Det vises her til verdiskapningen i landsbysatsningen, se spesielt avsnitt 5 Resultater i denne rapporten.

DEL 2 | VIDEREFØRING

7. FRA PROSJEKT TIL DRIFT

7.3. Tjenestetilbud i endring

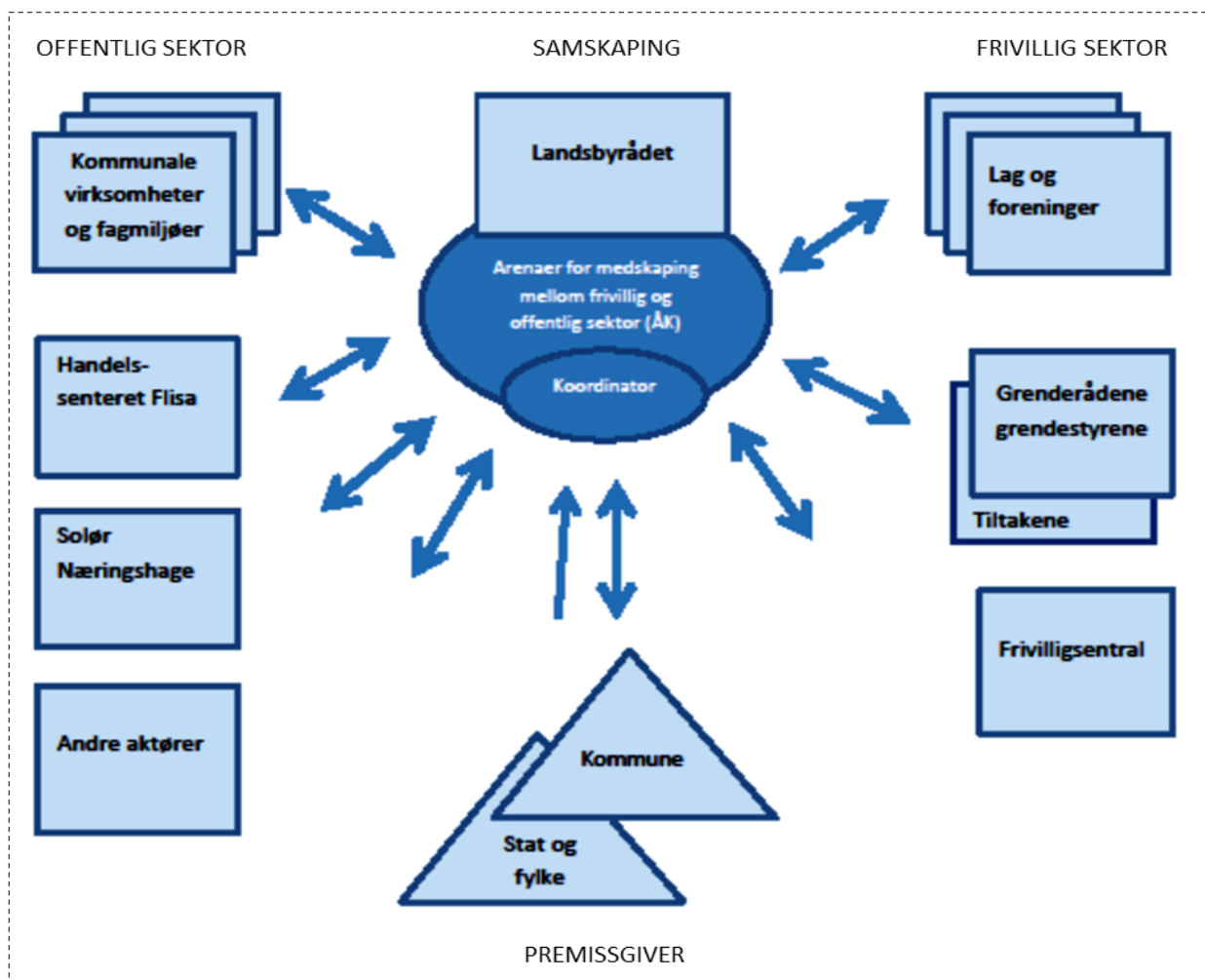
Økt behov for helhetlig styring, god ressursutnyttelse og befolkningsandel med pleie- og omsorgsbehov gjør ikke lengre norske kommuner i stand til å levere fullverdige tjenestetilbud til innbyggerne sine. Samtidig legges stadig nye ansvarsområder og oppgaver til kommunene, uten at det følger midler med. Normalt er det de som trenger det mest som merker det først når et tjenestetilbud svekkes eller uteblir.

Dette nødvendiggjør tverrsektoriell nytenkning og tilrettelegging for organisert samskaping mellom offentlig og frivillig sektor. For å ruste det samlede tjenestetilbudet i Åsnes for mer fleksible og bruker-vennlige løsninger, har Åsnes kommune valgt å se innbyggerne som ressurser og bidragsytere inn mot kommunal tjenesteproduksjon.

Medvirkning og samskaping, læring og kompetanseoverføring står fortsatt sentralt i landsbysatsingen. Det må også forventes økt fokus på inkludering, likestilling og kulturelt mangfold i fremtiden.

Følgende modell skisserer hvordan den videre samskapingen mellom frivilligheten, kommunens drifts-organisasjon og øvrige aktører skal foregå:

Åsnes-modellen for samskaping

7.4. Mål og verdier

Overordnet mål: Positiv utvikling, økt trivsel og bolyst.

Posisjon: *Landsbyen Flisa – det gode liv*

Satsningsområder: Grendeutvikling
Videreutvikle Flisa

Støttefunksjoner: Tverrsektoriell samskaping gjennom kommunikasjon og kompetansedeling.

Overordnet effektmål og ønsket posisjon ble definert i hovedprosjektperioden. Disse er basert på mål og føringer i prosjektplan, ut fra overordnede målsettinger i kommuneplan. Angitt mål vil fortsatt være retningsgivende for landsbysatsningen i Åsnes. Måloppnåelse gir positiv utvikling, økt trivsel og bolyst, som fører til at «det gode landsbyliv» nås og forsterkes. Ut fra fastsatte mål utledes hva som må gjøres for å nå dem, som igjen danner grunnlag for hvilke ressurser som trengs og hvordan arbeidet best kan organiseres for å få det til. Summen av innsats skal gi verdiskapingen som fører til måloppnåelse.

Basert på erfaringene fra hovedprosjektet, bør det settes få, men målbare delmål for alle aktørene i modellen på forrige side. Delmålene må forankres i målgruppene – både i handelsstand, næringsliv, folkevalgte, kommunalt ansatte og bredere ut blant innbyggere, samt utflyttede/mulige tilbakeflyttere.

For å gi målsettingene verdiinnhold må de sjekkes/avstemmes med innbyggerne og andre målgrupper. Landsbyrådet i november og innbyggerundersøkelsen gir god mulighet til innbyggerforankring. Mer-verdiene som aktørene samlet sett klarer å skape, vil være avgjørende for samlet måloppnåelse.

Viktigheten av helhetlig målstyring mot overordnede effektmål blir viktig. Motivasjon for samskaping – hvorfor det er viktig at vi alle gjør det vi blir enig om – er nødvendig. Det bør settes delmål for hva som skal skapes og hvilke effekter det skal gi innen f.eks. 1.1. 2016, 2018 og 2020.

7.5. Oppgaver og roller

Når landsbysatsningen nå går over fra prosjektfase til driftsfase, blir det viktigste i grendene å følge opp at igangsatte tiltak og delprosjekter fullføres og følges opp, ref. gjenværende tiltak i oversikten side 13. For å øke samskaping mellom bl.a. kommunale virksomheter og frivillig sektor, vil samskappingsmodellen på forrige side danne grunnlag for organisering og rolledeling mellom offentlig og frivillig sektor.

For å formidle behov og motivere, koordinere nødvendig samskaping og påse at partene jobber på oppgavene fremover, har styringsgruppa for Landsbyen Flisa anbefalt at det utpekes en landsbykoordinator i Åsnes kommune, som på deltid gis ansvar for følgende:

- Videreføre nødvendig helhetstenking, konseptforståelse, kompetanseoverføring/læring med tanke på arbeidsformer og overtagelse av kontaktinformasjon og aktuelle dokumenter.
- Være pådriver og tilrettelegger for videre samskaping og koordinering med virksomhetene, grenderådene og andre samskaperes formål, arbeidsoppgaver og roller.
- Bidra til at verdiene som er skapt i prosjektperioden ivaretas og at videre samskaping skjer/utvikles iht. intensjonene og målsettingene i landsbysatsingen.

Ved måloppnåelse vil verdiskapingen i landsbysatsningen mangedoblet investeringskostnaden å ha en koordinator på deltid. I tillegg må læringseffektene i selve samhandlingsprosessene ses som verdifull.

Hvordan komme i gang

Rådmannen utpeker landsbykoordinatoren, avklarer organisatorisk plassering, stillingsprosent og forventninger til rollen. Det er ikke intensjonen at koordinator skal erstatte prosjektleder fullt ut og overta alle oppgaver, men påse, koordinere og motivere virksomhetene, grenderådene, Frivilligsentralen og andre involverte til å jobbe iht. de samskappingsmål, oppgaver og ansvarsdelinger som fastsettes.

7.5.2. Grendeutvikling

Innbyggerinitiativ

Grenderådene skal fortsatt ha dagens form og funksjon som åpne medvirkningsarenaer for samskaping. Leder og resten av grenderådsstyret i hver av de fire grenderådene har ansvar for:

- Tilrettelegge og bistå innbyggerne/tiltaksgruppene, koordinere og utveksle/spre informasjon
- Forberede, invitere til og gjennomføre grenderåd ved behov/ønske og årsmøter i 1. kvartal årlig
- Dyrke fram ildsjeler, sikre rekruttering til styre- og tiltaksarbeid
- Oppfølging av tiltaksgrupper og utvikling av nye tiltak skjer fortsatt som arbeidsprosess i Grenderåd
- Andre oppgaver iht. vedtektene.

For å vise at Åsnes kommune tar innbyggermedvirkning på alvor må grenderådene gis samme status som de lovpålagte rådsutvalgene.

Offentlige initiativ

Tre pågående delprosjekter i kommunale virksomheter, som alle implementeres i ordinær drift i høst:

- *Hjemmetjenestens «Mobilt Eldresenter»* – Må sikres at det blir varig og godt tilbud for målgruppen. Samhandlere: Kommunens hjemmetjeneste, Åsnes Frivilligsentral, Sønsterud Gård og Åslia vel.
- *Landbrukskontorets «Glomma-prosjekt»* – Forprosjektet avsluttes ved nyttårsskiftet 2015/2016. En innleid landskapsarkitekt gjennomfører en mulighetsstudie som skal avdekke fakta og muligheter for tiltak og markedsføring av Glomma med nærområder som tur- og rekreasjonsområde. Samhandlere: Styringsgruppa for delprosjektet og Landbrukskontoret for Våler og Åsnes.
- *Virksomhetenes rolle i «Flisas framtid»* – Steds- og mulighetsanalysen av Flisa belyser mange mulige samhandlingsområder i årene framover. Tekniske tjenester vil fortsatt ha en naturlig rolle her, men også skolene, helse og omsorg og andre virksomhetsområder må se muligheter i samhandling. Samhandlere: Åsnes kommunes virksomhetsområder, Handelssenteret Flisa og Flisa Grenderåd, Frivilligsentralen, berørte grunneiere og andre interessenter i de aktuelle områdene/tiltakene.

Åsnes kommune skal fortsatt være pådriver for økt samskaping og nye samarbeidsområder mellom kommunale virksomheter og frivilligheten i Åsnes. Samtlige virksomheter bør selv definere minst ett område hvor de skal bidra til samskaping som bidrar til måloppnåelse.

7.5.3. Sentrumsutvikling

Handelssenteret Flisa

Medlemmene i Handelssenteret Flisa er sentrale aktører i utviklingen av Landsbyen Flisa som handels-senter for hele Solør. Forsøk på samskaping viser at det gir effekt, men også at der er behov for større innsikt og forståelse for hverandres oppgave, roller og ikke minst ansvarsområder. Økt deltakelse i handelsstands medlemsmøter, synliggjøring av hva som er utført og hva som er mulig med samskaping bør vektlegges. Butikkdriverne er opptatt av konkrete og synlige tiltak. Ett slikt tiltak er Flisa Grenderåds tiltak «Blomster i Kaffegata», som videreføres. Kommunen vinterlagrer jord og krukker, Hagelaget eller skogskolen planter ut, handelsstand og grenderådet enes om plassering, finansiering og vedlikehold.

Mulighetsanalysen

«Landsbyen Flisa skal være et sted med ildsjeler» stod det å lese i prosjektplanen for Landsbyen Flisa. Det er mennesker som bruker sentrum som gjør det levende og verdifullt. Rapporten fra steds- og mulighetsanalysen skisserer noen mulige utviklingsretninger. Åsnes kommune må proaktivt til rette- legge for nytekning og tverrfaglig samskaping i videre utvikling i sentrum og sentrumsnære områder,

som jordene på Nedre Kjølen, skole- og idrettsområdene, i rapporten omtalt som hhv. «Show park» og «Campus Flisa». Åpent rom som «Kaffeplassen» kan i første omgang markeres som sentrum i sentrum med tiltaket «Spor i Kaffegata» og den planlagte skiltsøylen som skal koble og informere om planlagte og eksisterende turstier som er lett tilgjengelig fra plassen foran stormarkedet. Realisering av tiltak som Flisa Familiepark, Flisa Skatepark etc. vil også bidra til mer liv i og nær Flisa sentrum.

Idéer som å utvikle «Det Lille Sykkelløpet» til et årlig arrangement under handelsstands «Vårdag» i slutten av april blir det viktig at følges opp. Handelssenteret Flisa blir arrangementsansvarlig, men er lovet hjelp av bl.a. Solør Sykleklubb, Flisa Grenderåd, Hovelsåsen statlige mottak, landsbykoordinator, gjerne også kommunens frisklivskoordinator. Dette initiativet er i tråd med flere satsningsområder i kommuneplanens samfunnsdel, stikkord: helsefremmende, inkluderende, sosialt og moro. Løpene kan utvikles gradvis og det er noe asylantene både ønsker og selv kan ta del i. Inkludering og kulturutvikling i et folkehelseperspektiv for relativt enkle midler – det gode landsbyliv!

7.5.4. Kompetanseheving

Overføring av kompetanse fra prosjektledelsen, evaluering av hovedprosjektet og resultatene fra innbyggerundersøkelse på nyåret, vil danne viktige underlag for læring og videreføring av satsingen.

Læring, kompetanseheving og -overføring vil fortsatt være både et viktig verktøy og i seg selv ett av hovedmålene i Landsbyen Flisa satsningen.

7.5.5. Kommunikasjon og profilering

Innbyggerundersøkelsen gir ett tilfeldig utvalg av innbyggerne anledning til å evaluere prosjekt. Grenderåd skal fortsatt være en viktig kommunikasjons- og samhandlingsarena, det samme med Landsbyrådet. Grenderåd plakateres i de aktuelle grendene, samt at det inviteres på Facebook. De som har oppgitt mailadresse får i tillegg invitasjon pr e-post. Media vil være en viktig informasjonskanal også fremover.

Fysiske tiltak som gjennomføres bør merkes med et symbol eller en logo som synliggjøre at det er en del av de mange lokalsamfunnsutviklingstiltakene som er gjennomført i Åsnes. Også de tiltakene som ble gjennomført i prosjektperioden bør merkes på samme måte.

7.6. Organisering

Styringsgruppa for Landsbyen Flisa legges ned og er tenkt erstattet av et samskapingsforum eller en synergigruppe, som legger føringer og «åpner» for videre drift. Det blir viktig å ivareta de merverdiene som er skapt i prosjektet og videreutvikle disse. Hvordan eksisterende verdier skal ivaretas og nye samspillssynergier skapes, blir det forumet/gruppas første oppgave å definere.

Fullføring av tiltaksarbeidet og økt tverrfaglig samskaping blir helt nødvendig om videreføringen skal lykkes. Ved å etablere nye samskapingsområder må ansvar, oppgaver og roller avklares mellom frivilligheten, aktuell virksomhet og andre som naturlig bør ta del i medsamskapingen.

Eksisterende arenaer bør i størst mulig grad benyttes, som Grenderåd blant innbyggerne og Lederforum mellom kommunale virksomheter, medlemsmøter i samhandling med Handelssenteret Flisa osv. Det er ønskelig at også Åsnes Frivilligsentral tar ansvar for en større del av samskapingen med innbyggerne.

Forventninger (eierskap, handling og oppfølging) må avklares. Oppgaver, roller og ansvarsområder hhv. virksomhetene, private aktører og grenderådene må formidles. Lederstøtte må komme fra den eller de som får ansvaret med å ta prosjektet over i ordinær drift. Hvilke sammenhenger og betydninger tiltak og samskaping har for helhetlig måloppnåelse må gjøres tydelige, synlige og akseptable.

Landsbynettverket

Det bør bestrebes å forsterke nettverkets betydning og landsbybegrepets felles verdier. Det må ses på hvordan nettverket skal jobbe strategisk med å skape og få godkjent en nasjonal definisjon på hva en landsby skal være, hvilke kriterier som da må oppfylles – gjerne slik at nettverket (eller andre) må godkjenne hvem som kan bruke «Landsbyen» som begrep og innlemme disse i nettverket. En slik strategisk innsats må forventes å kreve frikjøp av nødvendige ressurser, og følgelig vilje blant «nettverkseierne» til dette. Koordinering, felles mål og definisjoner av landsbybegrepet blir uansett viktig.

Økonomiske forhold

For å kunne videreføre Landsbyen Flisa i samsvar med overnevnte aktiviteter og tiltak, må det sikres tilstrekkelig ressurser til motivasjon og koordinering av arbeidet for «Landsbyen Flisa – det gode liv». Koordinatoren vil være helt avgjørende å få på plass for å sikre videreføring og videreutvikling av det gode samarbeidet mellom alle involverte.

Ambisjonsnivå for videreføring av Landsbyen Flisa vil være avhengig av at det tilføres tilstrekkelig driftstilskudd til satsningen. Foreløpig budsjettoversikt og finansierungsplan for utviklingsarbeid i 2016:

Foreløpig budsjett Landsbyen Flisa 2016	
KOSTNADER	
Landsbykoordinator, deltidsstilling foreløpig beløp	180 000
Grendeutviklingstiltak, innbyggerprioriterte	400 000
Kulturbasert stedsutviklingstiltak i Flisa sentrum	120 000
Materiell, bevertning og andre driftsutgifter	20 000
SUM KOSTNADER	720 000
INNTEKTER	
Hedmark fylkeskommune (fond fra 2015)	-120 000
Åsnes kommunes egenandel i videre landsbysatsing	-600 000
SUM INNTEKTER	-720 000

Finansiering innarbeides i kommunebudsjett og handlingsplan for 2016, behandles av kommunestyret 14. desember. I tillegg avsettes det midler i kommunens driftsbudsjett til Flisa Familiepark (kr 650.000,-) og kommunens andel/utlegg til utbedring av lysløypa på Myrmoen. Samlokalisering og -driftsfordeler mellom ulike tiltak bl.a. innenfor kompetanse- og fritidsområdet definert som «Campus Flisa» og på Nedre Kjølen kan gi Landsbyen Flisa positive fortrinn innenfor valgte satsningsområder.

For å sikre videreføring også etter 2016 har rådmannen innstilt på at videre nærings- og lokalsamfunnsutvikling finansieres gjennom overskudd i Åsnes kommuneskoger KF. En slik løsning vil også i større grad synliggjøre hvordan Åsnes kommunes nærings- og utviklingsarbeidet finansieres og hvor liten del dette utgjør av det samlede kommunebudsjettet.

